

LESARSKA ŠOLA MARIBOR

Srednja lesarska in gozdarska šola Maribor

Lesarska ulica 2, 2000 Maribor

ZAKON PRAVI NE, S ČIM PA NAJ LOVIM PONOČI?

Raziskovalno področje: Druga področja - gozdarstvo

Raziskovalna naloga

Mentorica:

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.

Avtorica:

Valentina Šmid

Maribor, 2021

ZAHVALA

Zahvaljujem se družini, ki mi je v času pisanja raziskovalne naloge stala ob strani, me spodbujala in motivirala.

Zahvaljujem se mentorici za nasvete, napotke, zaupanje in spodbudo. Zahvala profesorici za lektoriranje in prevod povzetka ter družinskemu prijatelju za vse nasvete. Hvaležna sem tudi vsem drugim, ki so mi pomagali pri strokovnem delu.

POVZETEK

Za raziskovalno nalogo z naslovom Zakon pravi ne, s čim pa naj lovim ponoči? smo se odločili, ker nas je zanimalo, kako dobro poznamo pojme in zakonodajo, zraven tega pa predvsem zato, da raziščemo, kako lahko umetni viri svetlobe vplivajo na lov divjadi. Območje, kjer smo delali raziskavo, je vključevalo celotno Slovenijo, vse lovce in lovke v Lovski zvezi Slovenije.

Glavni namen naloge je predstaviti pozitivne in negativne učinke uporabe umetnih virov svetlobe pri lovu, ugotoviti, kako dobro poznamo zakonodajo (Zakon o divjadi in lovstvu ter Zakon o orožju) in kakšno je mnenje lovcev o tem, kaj je nočni lov. Povezali smo se tudi z lovci iz tujine in z njimi opravili kratke intervjuje o stanju na tem področju pri njih. Je uporaba umetnih virov svetlobe res tako neetična? Neprimerna? Ali je lov na takšen način bolj natančen in moralnejši?

Predvidevamo, da bi večina anketirancev za lov na divje prašiče uporabila umetni vir svetlobe. Odstrel bi bil natančnejši in zanesljivejši brez vremenskega vpliva. Vsi lovci dobro poznajo oba zakona. Menijo, da je lov moralnejši in bolj etičen s pomočjo umetnega vira svetlobe. Tako bi zmanjšali tudi število škod zaradi divjadi.

ABSTRACT

The title of our research paper is » The law says no, but with what could we hunt at night?«, because we are interested in how well we are familiar with the terms and legislation and above all to research the impact of artificial sources on the game hunting. The research area included the entire Slovenia, all hunters in the Slovene Hunting Association.

The main purpose is to present positive and negative effects of using artificial sources of light on hunting, how well do we know legislation (Game and Hunting Law and Arm Law), hunters opinion and what is night hunting. We made a contact with the hunters from abroad to discuss these issues. Is the use of artificial sources of light really so unethical? Inappropriate? Is the hunting because of that more accurate and moral?

We assume that most of the interviewees would use artificial source of light for boar hunting. The cull would be more precise and reliable regardless the weather conditions. All hunters know the Law very well. They believe that hunting with the artificial source of light is more ethical and moral. The number of damages made by the game would also decrease.

KAZALO

POVZETEK	3
ABSTRACT	4
OKRAJŠAVE, SIMBOLI IN POJMI	9
1 UVOD	10
1. 1 OPREDELITEV PODROČJA IN NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE	11
1. 2 OPREDELITEV PROBLEMA	11
1. 2. 1 Cilji raziskovalne naloge	11
1. 3 HIPOTEZE	11
2 PREGLED OBJAV	13
2. 1 ZAKON O DIVJADI IN LOVSTVU (ZDLOV-1)	13
2. 2 ZAKON O OROŽJU (ZORO-1)	13
2. 3 SPLOŠNO O OPTIKI	14
2. 3. 1 Strelni daljnogledi	14
2. 3. 2 Lovski strelni daljnogledi	15
2. 4 NOČNA OPTIKA	17
2. 5 TERMOVIZIJA	19
2. 6 ETIČNI KODEKS SLOVENSКИH LOVCEV	19
3 METODOLOGIJA	21
3. 1 PRIDOBIVANJE PODATKOV	21
3. 2 OBMOČJE RAZISKOVANJA	21
3. 3 METODE DE LA	22
4 REZULTATI	23
4. 1 PODATKI O ANKETIRANCIH	23
4. 1. 1 Spolna struktura anketirancev	23
4. 1. 2 Starostna struktura anketirancev	24

4. 1. 3 Lovski staž	25
4. 1. 4 Katero vrsto divjadi anketiranci najraje lovijo?	26
4. 2 NOČNA IN TERMO OPTIKA	28
4. 2. 1 Dosedanja ozaveščenost o nočni optiki	28
4. 2. 2 Uporaba nočne optike za opazovanje.....	29
4. 2. 3 Želja po uporabi nočne optike za odstrel.....	30
4. 2. 4 Katero nočno optiko bi anketiranci najraje uporabili?	31
4. 2. 5 Kaj anketirance pri nočni optiki moti?.....	32
4. 3 LOV IN NOČNA OPTIKA.....	33
4. 3. 1 Uporaba svetlobnih učinkov za lov na divje prašiče.....	33
4. 3. 2 Zanesljivejši lov s pomočjo nočne optike	34
4. 3. 3 Nočni lov – strel ni bil optimalen in zgodila se je napaka	35
4. 3. 4 Kaj je bil razlog za napako?	36
4. 3. 5 Koliko časa že zdaj anketiranci porabijo za lov na divje prašiče.....	37
4. 3. 6 Ali bi anketiranci z uporabo nočne optike več časa namenili lovu?.....	38
4. 3. 7 Nočna optika in lov na jazbeca (<i>Meles meles</i>)	39
4. 4 INTERVENTNI ZAKON – UPORABA NOČNE OPTIKE.....	40
4. 5 SEZNANITEV ANKETIRANCEV Z ZAKONOM O DIVJADI IN LOVSTVU IN Z ZAKONOM O OROŽJU	41
4. 6 PRIMERI IZ TUJINE.....	42
4. 6. 1 Avstrija.....	42
4. 6. 2 Hrvaška	44
4. 6. 3 Islandija	44
4. 6. 4 Italija	45
4. 6. 5 Madžarska	45
4. 6. 6 Nemčija	45

4. 6. 7 Norveška	46
4. 6. 8 Poljska	46
4. 6. 9 Romunija	47
4. 6. 10 Srbija	47
4. 6. 11 Švica	48
5 RAZPRAVA	49
5. 1 PRILJUBLJENOST DIVJI PRAŠIČEV (<i>Sus scrofa</i>).....	49
5. 2 NOČNA OPTIKA – POZNAN PREDMET ALI NEKAJ ČISTO NOVEGA?	49
5. 3 UPLENITEV S POMOČJO UMETNIH VIROV SVETLOBE.....	50
5. 4 ALI SE TEŽAVA MORDA SKRIVA V ZAKONSKIH AKTIH?	52
6 DRUŽBENA ODGOVORNOST	53
7 ZAKLJUČEK.....	54
9 VIRI.....	56
PRILOGA	58

KAZALO SLIK

Slika 1: Delovanje strelnega daljnogleda	16
Slika 2: Spolna struktura anketirancev	23
Slika 3: Starostna struktura anketirancev	24
Slika 4: Lovski staž	25
Slika 5: Odgovori anketirancev na vprašanje Katero vrsto divjadi najraje lovite?	27
Slika 6: Odgovori na vprašanje Kaj veste o nočni in termo optiki?.....	28
Slika 7: Odgovori anketirancev na vprašanje Ali ste nočno optiko uporabili za opazovanje?	29
Slika 8: Odgovori na vprašanje Bi si želeli nočno optiko uporabiti tudi za odstrel?	30
Slika 9: Odgovori na vprašanje Katero nočno optiko bi najraje uporabili?	31
Slika 10: Odgovori anketirancev na vprašanje Kaj vas moti pri nočni optiki oz. svetlobnih dodatkih, ki so namenjeni lovu?.....	32

Slika 11: Odgovori na vprašanje Ali bi uporabili dodatne svetlobne učinke za lov na divje prašiče?.....	33
Slika 12: Odgovori o zanesljivejšem oddanem strelu s pomočjo nočne optike	34
Slika 13: Nočni lov – strel ni bil optimalen	35
Slika 14: Odgovori na vprašanje Kaj je bil razlog za napako pri lovu?.....	36
Slika 15: Odgovori anketirancev na vprašanje Koliko časa že zdaj porabite za lov na divje prašiče?.....	37
Slika 16: Odgovori na vprašanje Ali bi anketiranci z uporabo nočne optike več časa namenili lovu kot zdaj.....	38
Slika 17: Odgovori na vprašanje Bi uporabili nočno optiko za lov na jazbeca?.....	39
Slika 18: Odgovori na vprašanje Ste v času interventnega zakona uporabili za lov nočno optiko?	40
Slika 19: Seznanitev z zakonom ZDLov in ZOro-1	41

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Lovne dobe	58
Priloga 2: Anketni vprašalnik Zakon pravi ne, s čim pa naj lovim ponoči?	59

OKRAJŠAVE, SIMBOLI IN POJMI

ZAKONODAJA

ZDLov = Zakon o divjadi in lovstvu

ZORO = Zakon o orožju

LZS = Lovska zveza Slovenije

LUO = Lovsko upravljavsko območje

DIVJAD = so vrste prostoživečih sesalcev in ptic, katere imajo lovno dobo oz. jih lahko lovimo

DIVJI PRAŠIČ (*Sus scrofa*)

MLADIČ/OZIMEC = mladič moškega in ženskega spola v prvem letu življenja

LANŠČAK = enoletna žival moškega spola

LANŠČAKINJA = enoletna žival ženskega spola

MERJASEC = odrasla žival moškega spola

SVINJA = odrasla žival ženskega spola

1 UVOD

Raziskovalno delo se nanaša na uporabo dodatnih svetlobnih pripomočkov pri lovu na divjad. Mnenja o tem so različna, prav tako želje in interesi. Naš namen je, da skušamo priti do dobro utemeljenih dejstev, ki bi morda pripomogla k izboljšavi in spremembi zakona.

Sestavili smo anketni vprašalnik, ki so ga imeli možnost reševati vsi slovenski lovci, zapisali so lahko tudi svoje argumente. Svoje izsledke smo primerjali s stanjem v tujini.

Nimamo namena povzročiti »ognja v strehi«, ampak želimo, da se določene informacije in rezultati zapišejo v celoto, da se izognemo nepotrebnim in neutemeljenim razpravam. Tako bo z utemeljenimi dejstvi naše raziskovalno delo dober temelj nadaljnjih sprememb in izboljšav.

Z uporabo dodatne svetlobe bi posledično zmanjšali oz. preprečili večanje škode, povzročene s strani divjih prašičev.

Domnevamo, da bi bili s pomočjo nočne optike in termovizije strelji natančnejši, zmanjšalo bi se število napak pri odstrelu (napačna žival, samo ranjena divjad ...), saj bi lahko v tem primeru prašiča lažje ocenili in zagotovili pravilen odstrel.

Ne smemo zanemariti dejstva, da ima tudi človek velik vpliv na divjad. »Življenjsko okolje divjadi bi moralo biti čim bolj nedotaknjeno. Ljudje s svojimi dejavnostmi posegamo v njihovo okolje in logična posledica je, da nam divjad povzroči škodo.« Divjad postopoma spreminja svoje navade oz. ritem. Težava je v tem, da se prilagaja nočnemu življenju. Dober primer iz prakse je, da se srnjad večkrat na pašo izstopa v mraku ali zgodaj zjutraj, ko je vidljivost neprimerna in je zato otežena ocenitev, odstrel, ki je nujno potreben za doseganje načrta.

Naš glavni namen je raziskati in podrobno predelati Zakon o divjadi, in sicer kaj natančno prepoveduje in kolikšna je globa zaradi kršitve. Če zakon prepoveduje uporabo nočne optike, zakaj imamo možnost nakupa? Kaj se v resnici prodaja? Kakšen je namen umetnih virov svetlobe? Kako bi s tem pomagali naravi, kakšen je vpliv na populacijo divjadi, kaj zapoveduje lovska etika? Zakaj se zakoni med seboj ne ujemajo, kaj se dovoljuje in kaj prepoveduje Zakon o orožju? Ali imajo interventni zakoni pozitivne rezultate? Kako bomo delali v prihodnosti, zakaj je v tujini uporaba dovoljena? Takšna in drugačna vprašanja sem si zastavljala med raziskovanjem, na večino želim pridobiti odgovore in na njihovi osnovi priti do določenih sklepov.

1. 1 OPREDELITEV PODROČJA IN NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE

Raziskovalna naloga se nanaša na področje gozdarstva – lovstva.

Glavni namen raziskovalne naloge je pojasniti povezavo med Zakonom o divjadi in lovstvu ter Zakonom o orožju. Pridobiti želim mnenja lovcev in priti do odgovora na vprašanje, kako uporabljati umetne vire svetlobe (nočno optiko). Izsledki raziskave lahko pripomorejo k spremembi mnenja med lovci in tudi k spremembi Zakona o divjadi. Menim, da si zaradi pomanjkanja informacij in dobrih obrazložitvev lovci to tematiko pomanjkljivo razlagajo in jo razumejo brez strokovno utemeljenih dejstev.

1. 2 OPREDELITEV PROBLEMA

1. 2. 1 Cilji raziskovalne naloge

Cilji raziskovalne naloge so naslednji:

Cilj 1: Proučiti in predstaviti Zakon o divjadi in lovstvu ter Zakon o orožju.

Cilj 3: S pomočjo anket ugotoviti, kakšen je odnos do nočne optike in kakšno je mnenje o uporabi nočne optike med lovci.

Cilj 4: Ugotoviti, ali bi s pomočjo nočne optike res olajšali lov, in poiskati pozitivne strani uporabe nočne optike.

Cilj 5: Lovcem in širši javnosti predstaviti pozitivne in negativne strani umetnih virov svetlobe, utemeljiti, zakaj je potrebna sprememba.

1. 3 HIPOTEZE

Z raziskavo želimo potrditi ali zavrniti naslednje trditve oz. hipoteze:

Hipoteza 1: Domnevamo, da kar 60 % anketirancev najraje lovi divje prašiče.

Predvidevamo, da bi se anketiranci v večini odločili za lov na divje prašiče, saj so te živali prisotne po skoraj celotni Sloveniji.

Hipoteza 2: Domnevamo, da se je kar 50 % lovcev že seznanilo z uporabo umetnih virov svetlobe – nočno optiko.

Svetlobni pripomočki oz. umetni viri svetlobe so dovoljeni le za opazovanje. Uporaba namerilne optike na orožju je zakonsko prepovedana. Obstaja možnost nakupa, zelo dobro je poskrbljeno tudi za promocijo. Menimo, da so lovci v že kar velikem deležu seznanjeni s tem in da tudi sami raziskujejo in spremljajo novosti.

Hipoteza 3: Domnevamo, da bi se kar 95 % lovcev odločilo za odstrel divjih prašičev s pomočjo nočne optike, s katero bi lahko pravilno ocenili in oddali strel.

Odstrel pri divjih prašičih nima omejitev, višina odstrela pa med leti izrazito niha. Zelo pomembna je pravilna in lovsko etična ocena živali. Menimo, da bi s svetlobnimi pripomočki slovenske lovke in lovci lažje ocenili in bolj pravilno oddali strel.

Hipoteza 4: Domnevamo, da je kar 80 % anketirancev seznanjenih z Zakonom o divjadi in z Zakonom o orožju.

Slovenski lovci se z zakonodajo srečajo v svoji pripravniški dobi.

2 PREGLED OBJAV

2.1 ZAKON O DIVJADI IN LOVSTVU (ZDLOV-1)

Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20 in 97/20 – popr.) ureja upravljanje z divjadjo, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Upravljanje z divjadjo zagotavlja ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi ter njenega življenjskega prostora. Z divjadjo upravlja Republika Slovenija. Trajnostno gospodarjenje z divjadjo lahko Republika Slovenija pod pogoji, določenimi s tem zakonom, prenese na usposobljeno pravno osebo kot lovsko pravico.

Divjad so vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo. Pri upravljanju z divjadjo velja splošni režim po predpisih o ohranjanju narave. Lovna divjad je tista divjad, ki ima lovno dobo.

Lovstvo je dejavnost trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, s katero se lahko ukvarjajo pravne osebe, ki izpolnjujejo predpisane pogoje. Trajnostno gospodarjenje z divjadjo obsega ohranjanje, lov divjadi, ukrepanje v življenjskem okolju divjadi, posege v populacije zaradi gospodarskih, veterinarsko-sanitarnih, zdravstvenih in drugih utemeljenih razlogov.

V 44. členu (prepovedi pri upravljanju lova) je zapisano, da je pri lovu na divjad prepovedano uporabljati umetne vire svetlobe.

V 77. členu je zapisano, da se z globo od 420 do 1200 evrov kaznuje za prekršek – uporaba umetnih virov svetlobe pri lovu na divjad.

2.2 ZAKON O OROŽJU (ZORO-1)

Zakon o orožju (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09) ureja pravice in obveznosti posameznikov, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov (v nadaljevanju podjetnik) v zvezi z orožjem z namenom varovanja življenja, zdravja in varnosti ljudi ter javnega reda. Ta zakon določa nabavo, posest, prenos in promet z orožjem med državami članicami Evropske unije. (povzeto po www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1440, 8. 4. 2020)

V 5. členu Varnost, lovsko in športno orožje je zapisano, da je lovsko orožje strelno orožje kategorij B, C in D, s katerimi se sme loviti divjad po predpisih o lovstvu.

»Posebna oprema za orožje vseh kategorij so naprave za dušitev zvoka, cevi z zunanjim navojem na ustju cevi ali drugimi nastavki, namenjenimi izključno namestitvi dušilca ali vojaške opreme (tromblonski nastavki ipd.), teleskopski namerilniki z napravo za elektronsko ojačevanje svetlobe oziroma z infrardečo napravo ali namerilniki s termičnim (IR) senzorjem, če so izdelani ali predelani tako, da se pritrdijo na orožje ali so njegov integralni del,« je zapisano v 4. členu.

2. 3 SPLOŠNO O OPTIKI

V naslednjih poglavjih bomo predstavili različne optične naprave: strelne daljnoglede, rdeče pike, nočne in termovizijske nastavke.

2. 3. 1 Strelni daljnogledi

Strelni daljnogled je optična merilna priprava, ki nam omogoča veliko natančnejše merjenje od prostega merjenja, zato ga uporabljamo predvsem pri strelu s kroglo pri puški risanici. Pri prostem merjenju moramo zravnavati tri, v raznih razdaljah od očesa postavljene točke – kobilico, muho in cilj – v merilno črto. Vse tri točke moramo jasno videti, kar zmore le zdravo oko, ki je dovolj prilagodljivo. Poleg tega je veliko drugih neprijetnosti, kot npr.: močna stranska in neenakomerna osvetlitev muhe. Vse te neprijetnosti odpravi strelni daljnogled, ker na merilni križ ne vpliva enostranska osvetlitev in pokaže cilj v pravi merilni črti. S tem odpade izravnavanje od očesa različno oddaljenih točk. Le konico merilnega križa namerimo na mesto, kamor naj zadene krogla. Daljnogled še dodatno zbere svetlobo, kar nam omogoči natančnejše merjenje in je strel še mogoč, medtem ko je za strel preko kobilice in muhe že pretemno. S tem zmanjšamo možnosti zgrešenih strel (Cvenkel, 1971, str. 346).

Zgodovina nastanka strelnih daljnogledov sega približno v leto 1835 oz. v prvo polovico 19. stoletja. Prva izumitelja strelnega daljnogleda sta bila Morgan James in John R. Chapman. Za njima, 20 let kasneje, je l. 1855 izdelal daljnogled tudi William Malcolm. Njegovi produkti so bili zelo uporabni v Ameriški državljanski vojni (Woodruff, 2012).

Dostopnih je veliko različnih strelnih daljnogledov, ki se razlikujejo po namenu. Večinoma imajo ustaljeno obliko, vseeno pa prihaja do razlik v kupolah, dolžini, povečavi; nekateri strelni daljnogledi ponujajo možnost nastavljanja paralakse, drugi ne ipd. Glavne kategorije strelnih daljnogledov so: lovski strelni daljnogled, taktični in športni strelni daljnogled (Gradišnik, 2018, str. 37).

Sestava strelnih daljnogledov je precej zanimiva. Ključni sestavni deli so: okular, diopter, križ, objektiv, telo daljnogleda in obroč za nastavljanje povečave. Okular je leča, ki je ob gledanju skozi strelni daljnogled najbližja očesu. Skozi njo vidimo enega ključnih sestavnih delov strelnega daljnogleda, križ. Križi so lahko različnih oblik. Danes je križ običajno nameščen na površino ene izmed leč v strelnem daljnogledu (Štimec, 2014 d: 21).

Na okularju je diopter, vrtljiv obroč, ki nam omogoča, da izostrimo križ in sliko (Wales, 2015, str. 2).

Sodobni strelni daljnogledi so opremljeni s kupolami. Gre za vrtljive, izobčene gumbe, s katerimi poskrbimo, da se mesto merjenja strelnega daljnogleda, montiranega na puško, ujema z mestom zadetka puške. Opremljeni so z zgornjo in stransko kupolo. Tretja kupola, ki jo imajo običajno strelni daljnogledi z večjimi povečavami, služi za odpravljanje napake paralakse (Štimec, 2014d: 22).

Objektiv je leča, ki je ob gledanju skozi daljnogled bliže tarči/opazovalnemu objektu. Objektiv je pomemben, saj omogoča svetlobi, da vstopi v daljnogled. Večji kot je premer objektiva, svetlejša bo slika (Gradišnik, 2018, str. 32).

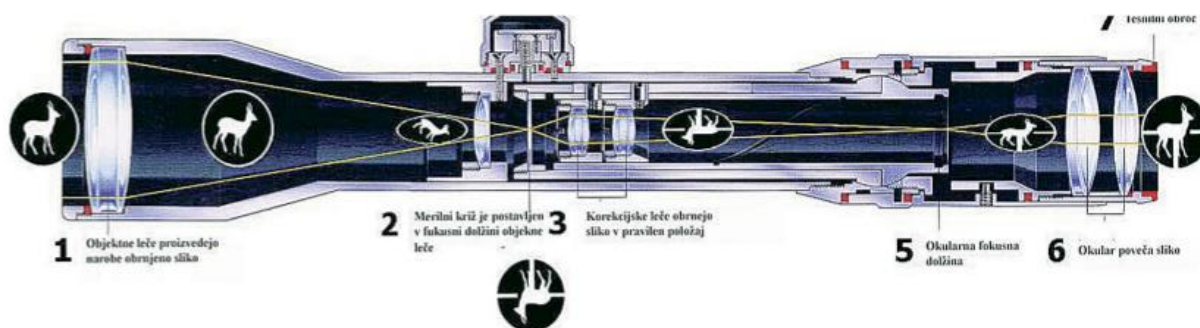
2. 3. 2 Lovski strelni daljnogledi

Lovski strelni daljnogledi se uporabljajo za lov. So najbolj razširjeni strelni daljnogledi. Ena značilnih lastnosti teh daljnogledov je pokrita kupola. Lovci pri nas običajno streljajo v povprečju nekje do 100 m, zato se po tem, ko je strelni daljnogled enkrat nastreljen, kupol običajno ne dotikajo. Le-te so pokrite s pokrovčki, ki kupole varujejo pred udarci, vlago in ostalimi zunanjimi vplivi. Križi v lovskem strelnem daljnogledu običajno niso preveč kompleksni. Križ mora biti predvsem v sredini zelo tanek, da tarče ne prekriva preveč.

Pogosto je osvetljen, saj lov velikokrat poteka v mraku. Lahko je osvetljen cel križ, pogosteje pa je osvetljena le centralna točka križa, t. i. rdeča pika, ki se ob vključitvi osvetlitve pojavi na sredini vidnega polja. Jakost svetlosti pike ne sme biti premočna, da uporabnika ob lovu v mesečini ali mraku ne zaslepi (Gradišnik, 2018, str. 37).

Prepustnost svetlobe je količina svetlobe, ki se med potjo skozi optično napravo do opazovalčevega očesa ne izgubi. Vsakič, ko se svetloba odbije od leče, je nekaj svetlobe izgubljen. Koliko svetlobe se ob odboju od leče izgubi, je odvisno od kakovosti premaza na leči. Pri najboljših premazih se izgubi le 0,1 % svetlobe (Schwab, 2011, str. 29).

Vir: <http://dk.mors.si/IzpisGradiva.php?id=645> (22. 1. 2021)

Slika 1: Delovanje strelnega daljnogleda

Poznamo podkategorije lovskih strelnih daljnogledov, ki se razlikujejo glede na vrsto lova. To so širokokotni strelni daljnogledi, ki se večinoma uporabljajo za lov na pogon, strelni daljnogledi so primerni za lov na zalaz, imamo pa še univerzalne lovske strelne daljnogleda ter na koncu kategorijo lovskih strelnih daljnogledov, ki so primerni za lov na čakanje v mraku.

Lov na pogonih: 1-4 x 24; 1-5 x 24; 1-6 x 24; 1-8 x 24 in 1-10 x 24 z močno (dnevno) osvetljeno piko; lov na zalaz: 1,5-6 x 42; 1,5-8 x 24; 1,5/1,7-10 x 42; 2-8 x 42; 3-9 x 40; lov v visokogorju: 2,5-15 x 44; 3-15 x 50; 3-18 x 50; 4-16 x 50; lov na čakanje v mraku: 8 x 56; 2,5-10 x 56; 3-12 x 56; 2,5-15 x 56 z osvetljenim namerilnim križem in vsestransko uporabni daljnogledi: 2-12 x 50; 2,5-10 x 50; 3-9 x 50; 3-12 x 50 (Štimec, <https://www.forum-lov.org/orozje-in-optika/optika/1809-strelni-daljnogled-5-del>, 20. 1. 2021).

2. 4 NOČNA OPTIKA

Nočna optika je optična naprava, ki nam omogoča, da lahko opazujemo okolico tudi v povsem trdi temi.

Osvetljena telesa so tista, na katere pade svetloba in se od njih odbije. Obstajajo pa tudi telesa, ki sama oddajajo svetlobo – v naravi so v nočnem času to zvezde, luna ipd. Nočna optika to svetlobo zajame (dovolj je že svetloba v najmanjši možni meri) in jo s pomočjo ojačevalca ojača, da lahko vidimo slike s prostim očesom. Slika, ki jo vidimo, je jasna, naravna in detajlna, kar pomeni, da lahko objekt zelo natančno ocenimo (Puškarstvo Vute, <https://lovskaoprema.si/>, 20. 1. 2020).

S prostim očesom vidimo svetlobo z valovno dolžino 400-700 nm. Med nočno optiko uvrščamo naprave, ki s pomočjo leč in fotokatode zbrano svetlobo ojačajo v bližnjem infrardečem spektru (700-1000 nm). Svetlost je ojačana več kot 20-tisočkrat (Schwab, 2011, str. 126).

Slika, ki jo vidimo skozi nočno napravo, je v odtenkih zelene. Ločimo med »binokularji«, »monokularji«, nastavki za strelne daljnoglede in nočnimi strelnimi daljnogledi. Zelo pomemben del nočnih optičnih naprav je infrardeči osvetljevalec (iluminator). Valovna dolžina osvetljevalca se meri v nanometrih. Znano je, da živali zaznajo svetlobno dolžino do 850 nm. Z analognimi nočnimi napravami lahko do te jakosti vidimo zelo dobro sliko, vse, kar je nad 850 nm, pa bomo videli slabše. Prav zato so analogne optične priprave manj primerne za lovske namene. Digitalne nočne optične naprave poskrbijo za kvalitetno sliko tudi v primeru, ko so opremljene z osvetljevalci, ki oddajajo svetlobo z valovno dolžino nad 850 nm, kar pomeni, da lahko uporabnik te naprave žival opazuje, ne da bi ga ta zaznala. Zato se vse več lovcev odloča za digitalno nočno optiko z iluminatorjem, ki oddaja valovno dolžino 915 nm ali 940 nm (Gradišnik, 2018, str. 45).

Osvetljevalec (iluminator) je sestavni del nočnih optičnih naprav, ki s pomočjo infrardeče tehnologije oddaja svetlobo z valovno dolžino v bližnjem IR-spektru (Gradišnik, 2018, str. 119).

Ločimo med vgrajenimi ali dodatnimi zunanjimi IR-osvetljevalci, LED-diode in laser pa nam služita kot vira svetlobe.

Delovanje nočnega daljnogleda (dvogled) deluje po približno takšnem principu: objektiv zbere svetlobo, ki prihaja od opazovalnega objekta, optična vlakna usmerijo svetlobo in preprečijo

razprševanje le-te. Fotokatoda pretvori svetlobne delce fotone v elektrone, elektroni se pospešujejo skozi visokonapetostno polje in pomnožijo s preходом skozi MCP-enoto, fosforni ekran pretvori elektrone nazaj v fotone in tako ustvari vidno podobo. Optična vlakna ponovno usmerjajo svetlobo, preprečujejo razpršitev ter okular poveča in ustvari podobo, ki jo vidimo z očesom. Nočni daljnogled je videti podobno kot običajni daljnogledi za opazovanje pri dnevni svetlobi, a ti so namenjeni opazovanju na daljše razdalje, medtem ko gre pri nočnih daljnogledih oz. nočnih opazovalnih napravah za to, da vidimo objekte v temi in na krajše razdalje. Opazovalec ne vidi skozi napravo, kot je to pri običajnih daljnogledih, temveč se mu v okular projicira slika, podobna televizijski. Za to je naprava morala zajeti šibko nočno svetlobo in jo nekaj tisočkrat ojačati. Cevka, v kateri poteka to ojačanje, je torej najpomembnejši del nočnih opazovalnih naprav. Pri nočnih opazovalnih napravah ni poudarek v tem, kako daleč vidimo, temveč kako dobro vidimo ponoči oz. v temi. Te ojačevalne cevke, ki so bistvo nočno opazovalnih naprav, delimo v štiri različne zmogljivostne generacije:

Prva generacija je tista, ki je bila uporabljena že v Vietnamski vojni v 60. in zgodnjih 70. letih, je najcenejša in najdostopnejša. Naprave prve generacije omogočajo uporabo na področjih, kjer ni popolne teme. Podoba je običajno deformirana na obrobju vidnega. V veliko pomoč so infrardeči osvetljevalci, ki so običajno vgrajeni v napravo. Naprave brez teh osvetljevalcev imajo zelo omejeno uporabo.

Druga generacija je bila razvita v 70. letih in v 80. uvedena v vojaško rabo. Predstavlja velik napredek v primerjavi z napravami prve generacije. Dajejo svetlejšo in čistejšo sliko. Deformirana področja na robu vidnega polja se ne pojavljajo več. Vidimo dlje in ob slabši svetlobi, te naprave so torej manj odvisne od IR-osvetljevalcev. Kljub temu jih večinoma uporabljajo v trdi temi, kot je npr. ponoči v zgradbah.

Tretja generacija, razvita za vojaško rabo v 80. letih, je trenutno največ, kar je javno dostopno. Ta generacija je učinkovitejša od druge, a tudi cena je dvakrat do trikrat višja. Te naprave omogočajo jasne podobe tudi v zelo slabih pogojih. Na prostem so IR-osvetljevalci nepotrebni.

Četrta generacija je bila razvita v 90. letih. Naprave so le omejeno dostopne javnosti in so korak nad tretjo generacijo. Omogočajo skoraj takšen pogled kot podnevi – sredi trde noči (Likar, <https://www.forum-lov.org/reklamne-predstavitve2/podjetja/487-nocnogled-night-scout-atn>, 15. 1. 2021).

2. 5 TERMOVIZIJA

Termovizijska naprava je zasnovana tako, da zaznava svetlobo z valovno dolžino v srednjevalovnem in dolgovalovnem infrardečem spektru (3 – 15 μm). Med te naprave uvrščamo termovizijske strelne daljnoglede, termovizijske opazovalne naprave in termovizijske nastavke za strelne daljnoglede. Gre za optične naprave, ki prikazujejo toploto v odtenkih izbrane barve (pogosto v odtenkih rdeče). Termovizija ima sicer boljši domet zaznavanja kot nočna optika, vendar je na podlagi videnja težje identificirati predmet (Gradišnik, 2018, str. 45).

Kadar je temperatura objekta višja od njegove okolice, nam optika ustvari sliko. Termalna optika tudi ne potrebuje vidne svetlobe, da bi to sliko ustvarila. To pomeni, da lahko vidimo tudi najmanjše objekte, ki jih npr. ponoči prekriva megla ali drugo kritje in jih z nočno optiko ne bi videli. Treba pa se je zavedati, da termalna slika ni tako detajlna in naravna našim očem, kot je to pri nočni optiki (Puškarstvo Vute, 2020, <https://lovskaoprema.si/>).

2. 6 ETIČNI KODEKS SLOVENSКИH LOVCEV

Etični kodeks je kodeks slovenskih lovcev, ki določa nravnostna in moralna pravila ter razmerja med pravicami in dolžnostmi v našem lovstvu. Zapisan in sprejet Etični kodeks je vodilo in opora lovčevi vesti za etično vedenje ter za odnose in ravnanje lovskih organizacij in vseh lovcev do: narave, divjadi in do drugih živali; do družbenega okolja; do lovskih tovarišev in do lovskih psov (LZS, 1999, str. 7-8).

Glavni razlogi, da smo slovenski lovci sprejeli in zapisali svoje etične norme, so: lovec se mora v lovišču v zelo različnih razmerah odločati odgovorno in samostojno; za pravilno ravnanje na lovu potrebuje že vgrajeno notranjo etično kontrolo; pri lovu lovec odloča o življenju in smrti divjadi, kar je največja moralna odgovornost; pravilen odnos lovca do ogrožene narave in divjadi je zagotovljen z znanjem ter etičnim ravnanjem po svoji vesti. Pomembnejši temelji za slovenske lovske etične norme so: nauk (doktrina), da je lov sestavni del trajnostne rabe narave; za pravilno ravnanje lovca v lovišču je izjemno pomembna notranja kontrola; lovec mora ravnati v odnosih do žive in mrtve divjadi zakonito, humano in spoštljivo ter po strokovnih smernicah; lovec naj bo častna oseba, z odgovornim ravnanjem do narave, divjadi, do družbenega okolja ter do svojih lovskih tovarišev. Lovec spoštuje načelo trajnostne rabe narave,

ga upošteva pri svojem rednem delu, lovu in pri vseh svojih aktivnostih. Na lovu je lovec osebno in moralno odgovoren za spoštovanje etičnih norm, za strokovne odločitve ter za razsodno ravnanje po svoji dobri vesti do divjadi in lovskih tovarišev ter lovskih psov. Lovec mora vedno loviti lovsko pravično in mora pri tem nadzorovati sebe. Ko lovec na lovu dvomi o pravilni odločitvi, se mora vedno odločiti v korist divjadi (Černač, 2012, str. 49-50).

3 METODOLOGIJA

3.1 PRIDOBIVANJE PODATKOV

Za analizo smo uporabili rezultate anketnega vprašalnika z osemnajstimi vprašanji. Vsi odgovori so bili anonimni.

Podatke o nočni optiki in vseh svetlobnih učinkih smo pridobili s pomočjo spleta, knjig in znanja dr. Teodorja Štimca.

Raziskovali smo pozitivne in negativne vrste uporabe nočne optike in termovizije oz. kar vse svetlobne učinke pri lovu. Raziskovali smo, kaj v resnici dovoljujeta Zakon o divjadi in lovstvu ter Zakon o orožju. Vsi podatki so obdelani s pomočjo spletne strani Ika, kjer je bila anketa objavljena. Rezultati so obdelani s pomočjo računalniških programov Microsoft Word in Microsoft Excel, analizirani in prikazani v obliki grafov in tabel.

3.2 OBMOČJE RAZISKOVANJA

V naše raziskovanje je bilo vključeno celotno slovensko lovstvo. Anketirali smo 566 slovenskih lovcev in lovk.

LZS je razdeljena na več lovskih zvez oz. lovsko upravljaljskih območij (LUO).

Zraven anketirancev iz celotne Slovenije smo naše raziskovanje razširili zunaj meja naše države. Tako smo z naključnim vzorcem izbrali tuje lovce in lovke, ki so z veseljem prisluhnili prošnji in odgovorili na naša vprašanja. Razmišljali smo o tem, da bi istočasno z raziskovanjem razmer v Sloveniji pogledali še, kako je s tem v tujini. Zato smo s pomočjo svetovnega spleta, natančneje socialnih omrežjih, kot sta Instagram, Facebook ipd. poiskali različne primere. Ogromno lovcev in lovk se predstavlja s svojo stranjo na socialnih omrežjih, kjer objavljajo fotografije, bloge, posnetke ipd. Za takšen pristop smo se odločili, ker je bil najbolj dostopen in zato najlažji. Povsem naključno smo izbrali najrazličnejše osebe iz različnih, večinoma evropskih držav, vmes pa so tudi druge. Od anketirancev smo želeli izvedeti, ali je uporaba svetlobnih tehničnih sredstev (nočna optika) dovoljena ali ne, katero vrsto divjadi najraje lovijo, ali so že uporabili nočno optiko in ali bi jo predlagali drugim lovcem.

3. 3 METODE DELA

Pri raziskovanju so bile uporabljene naslednje metode dela:

- metoda klasifikacije (definiranje pojmov);
- metoda kompilacije (povzemanje stališč drugih avtorjev ter lastne ugotovitve);
- metoda deskripcije (opisovanje teorije in posameznih pojmov);
- metoda posploševanja (oblikovanje splošnih zaključkov);
- analitična metoda (razčlenjevanje celote na posamezne dele);
- anketa (spletna anketa z osemnajstimi vprašanji);
- vzorčenje oz. naključni vzorec (izbira sodelujočih lovcev in lovk);
- metoda tabelarnega in grafičnega prikazovanja ter interpretacija grafov in tabel.

Zraven naštetih metod sem pri raziskovalni nalogi uporabila tudi sekundarne vire:

- strokovno literaturo;
- svetovni splet;
- osebni vir: Optium, d. o. o., direktor dr. Teodor Štimec, strokovnjak montaž za puške in strelne optike.

4 REZULTATI

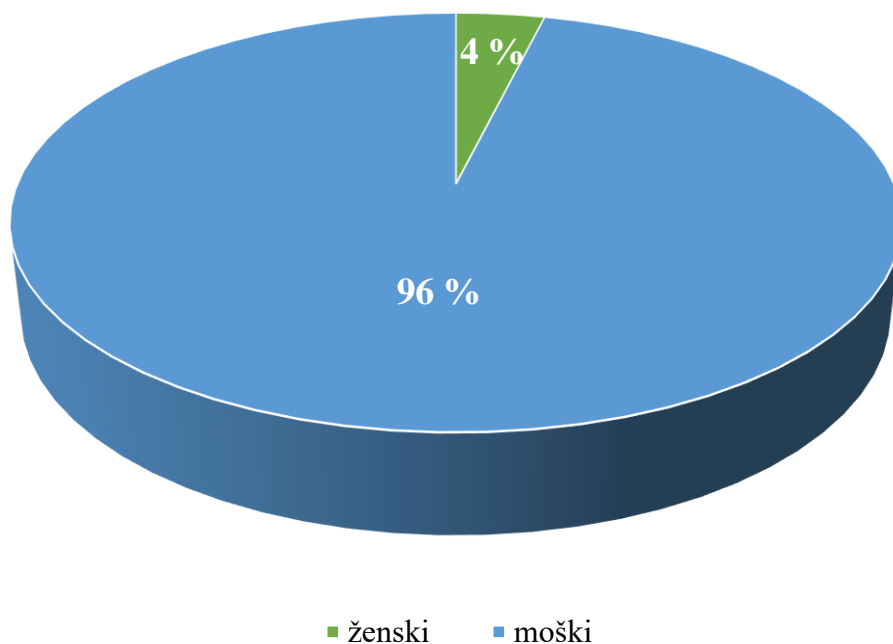
4.1 PODATKI O ANKETIRANCIH

4.1.1 Spolna struktura anketirancev

Slika 2 prikazuje razliko v spolu med anketiranci. S kar 96 % (527 odgovorov) prevladujejo moški, medtem ko je anketo izpolnilo 4 % (21 odgovorov) žensk. Na dan 31. 12. 2019 je bilo v Sloveniji 514 lovč.

(Vir: <https://www.lovska-zveza.si/userfiles/LETNO%20PORO%C4%8CILO%20LZS%202019.pdf>, 24. 8. 2020).

V Sloveniji je trenutno 20.141 članov Lovske zveze Slovenije. (Srečko Žerjav, Lovska zveza Slovenije). Anketo je torej izpolnilo 2,7 % vseh lovcev v Sloveniji.

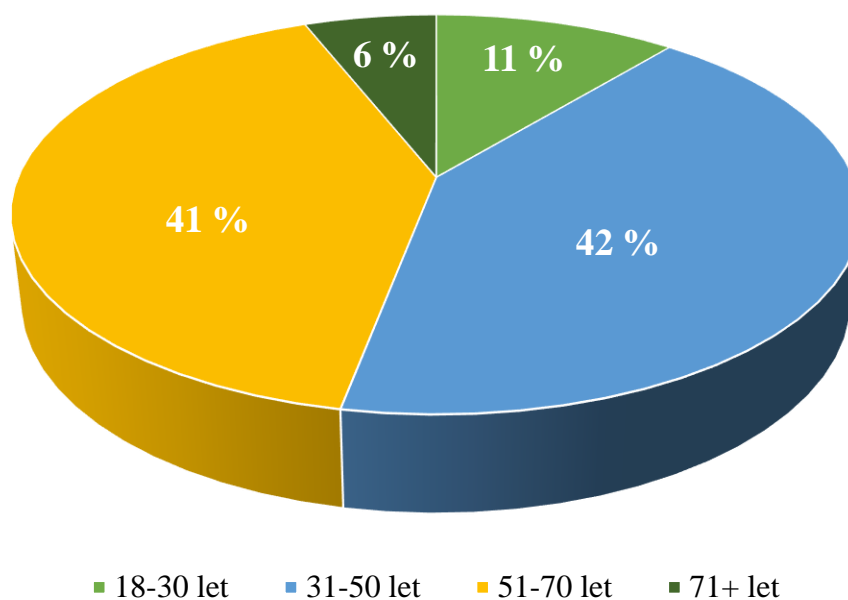

Slika 2: Spolna struktura anketirancev

4. 1. 2 Starostna struktura anketirancev

Slika 3 prikazuje starost anketirancev. Razvrstili smo jih v štiri starostne skupine: 18-30 let, 31-50 let, 51-70 let in 71+ let.

Na vprašanje o starosti je odgovorilo 551 anketirancev. V starostni skupini 18-30 let je 63 anketirancev (11 %), v drugi skupini 31-50 let je 231 anketirancev, kar je 42 % vseh. V skupini 51-70 let je 225 anketirancev (41 %) in v zadnji starostni skupini 71+ let je kar 32 anketirancev (6 %).

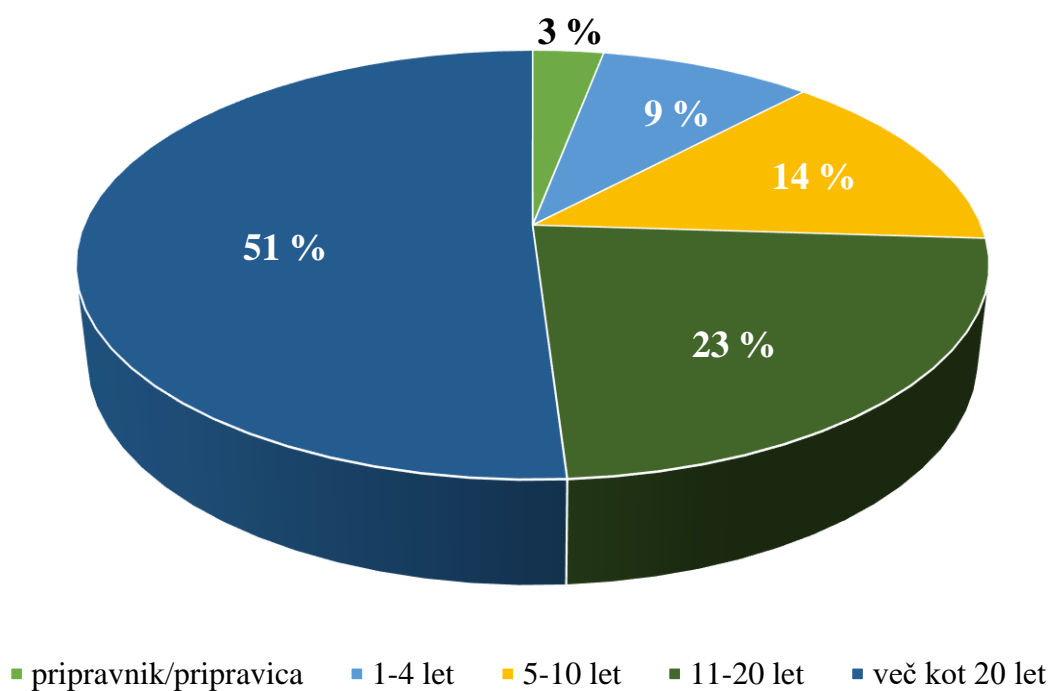

Slika 3: Starostna struktura anketirancev

4. 1. 3 Lovski staž

Slika 4 prikazuje graf, ki ponazarja odgovore na vprašanje Koliko let ste že v lovstvu?. Na vprašanje smo dobili 522 odgovorov. Več kot polovica (281 ali 51 %) anketirancev je v lovstvu že več kot 20 let. Lovcev in lovk, ki so v lovstvu 11-20 let, je 23 % ali 125 anketirancev. Tretje mesto zaseda skupina 5-10 let s kar 14 %, to je 78 anketirancev. 52 anketirancev oz. 9 % je v lovstvu 1-4 leta. Pripravnikov in pripravnic je 3 % oz. 16 oseb.

Slika 4: Lovski staž

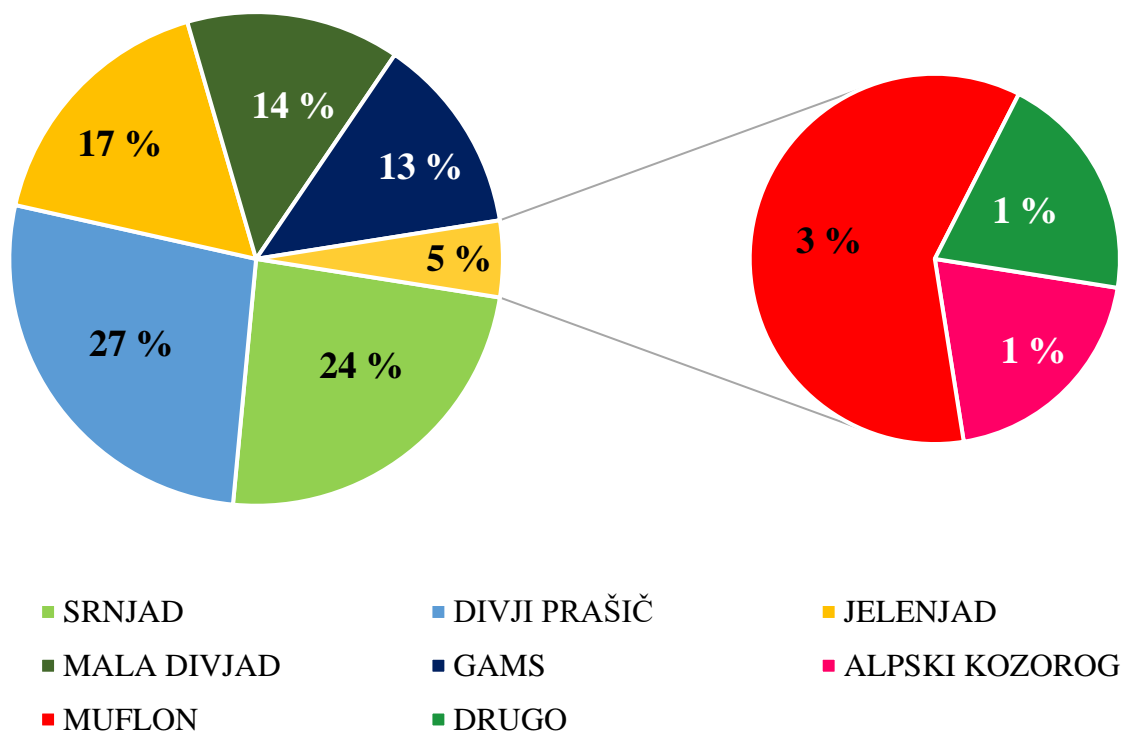
4. 1. 4 Katero vrsto divjadi anketiranci najraje lovijo?

Slika 5 prikazuje graf, na katerem je prikazano, katero divjad anketiranci najraje lovijo. Na vprašanje je bilo mogoče odgovoriti z več odgovori. Skupno število vseh odgovorov je 1363.

Največ anketirancev najraje lovi divje prašiče (*Sus scrofa*), kar je 27 % oz. 370 oseb. Na drugem mestu je srnjad (*Capreolus capreolus*) s 24 %, kar je 330 odgovorov. Tretja najbolj priljubljena lovna žival je jelenjad (*Cervus elaphus*) – 17 %, kar je 238 odgovorov. Nato je na četrtem mestu s 14 % priljubljen tudi lov na malo divjad – 196 odgovorov. K mali divjadi so zajete naslednje živali: poljski zajec (*Lepus europaeus*), jazbec (*Meles meles*), lisica (*Vulpes vulpes*), šakal (*Canis aureus*), sraka, vrana, šoja in fazan (*Phasianus colchicus*). Gams (*Rupicapra rupicapra*) je na petem mestu s 13 % oz. 178 odgovori. Nato je muflon (*Ovis aamon musimon*), 5 % oz. 36 odgovorov. Alpski kozorog (*Capra ibex*) in Drugo dosejata vsak po 1 %.

K Drugo so navajali, da radi lovijo tudi zveri, predvsem medveda (*Ursos arctos*) in volka (*Canis lupus*). Posamezni anketiranci so navedli, da nimajo najljubše divjadi.

Srnjad rada biva v mešanih gozdovih, kjer so jase in travniki, razširjena je po vsej Sloveniji. Zato nas odgovori na vprašanje Katero vrsto divjadi najraje lovite? niso presenetili. Srnjad se pojavi v skoraj vseh loviščih, saj je zelo prilagodljiva vrsta.

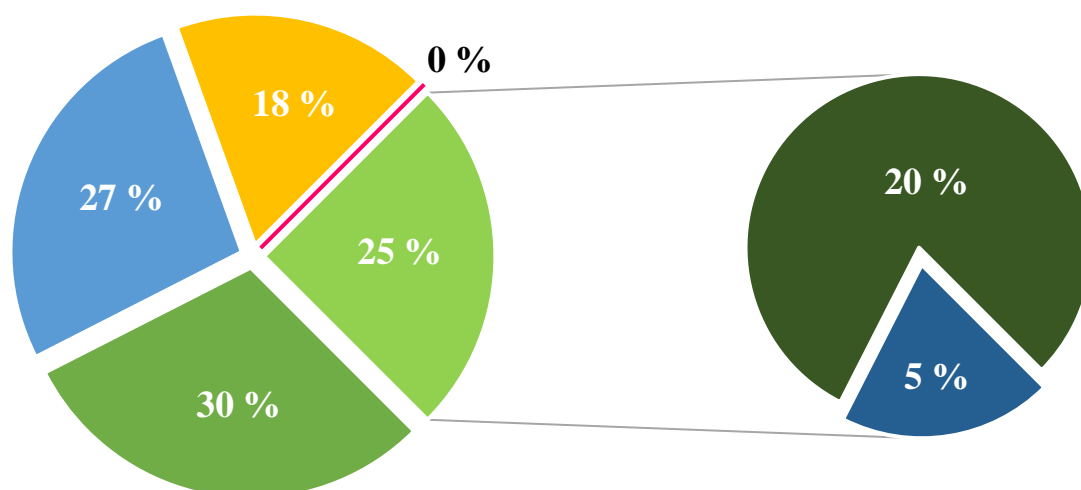

Slika 5: Odgovori anketirancev na vprašanje Katero vrsto divjadi najraje lovite?

4. 2 NOČNA IN TERMO OPTIKA

4. 2. 1 Dosedanja ozaveščenost o nočni optiki

Na vprašanje o tem, kaj anketiranci vedo o nočni in termo optiki, smo prejeli 1238 odgovorov. Največ jih ve, da je uporaba nočne optike prepovedana za odstrel. Za ta odgovor se je odločilo 374 anketirancev, kar je na grafu 30 %. Odgovor, da je nočna optika dovoljena samo za opazovanje, je zabeležilo 27 % anketiranih, t. j. 336 odgovorov. 18 %, t. j. 218 anketirancev, je odgovorilo, da ima nočna optika visoko ceno. Trije anketiranci so odgovorili, da o nočni optiki ne vedo ničesar – na grafu je delež predstavljen z 0 %. Anketiranci so imeli ponujen tudi odgovor, da premalo vedo o nočni optiki, da bi lahko komentirali uporabo. Ta odgovor je dosegel 5 % ali 62 odgovorov. Kar precejšen del anketirancev ve, da je v tujini uporaba nočne optike za odstrel dovoljena in zato ne vidijo smisla v tem, da je pri nas prepovedana. Prešteli smo 245 takšnih odgovorov, kar znaša 20 %.

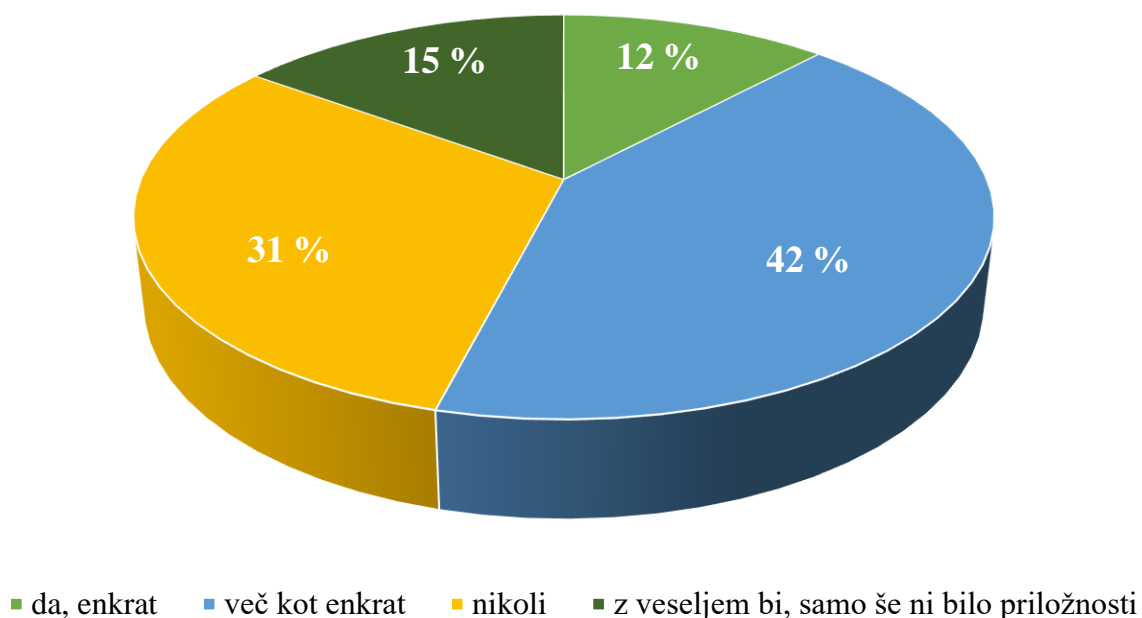

- da, je prepovedana uporaba za odstrel
- da, je dovoljena samo za opazovanje
- da, ima visoko ceno
- ničesar
- premalo, da bi lahko komentirali
- v tujini je uporaba za odstrel dovoljena, zato ne vidim smisla v tem, da je pri nas prepovedana

Slika 6: Odgovori na vprašanje Kaj veste o nočni in termo optiki?

4. 2. 2 Uporaba nočne optike za opazovanje

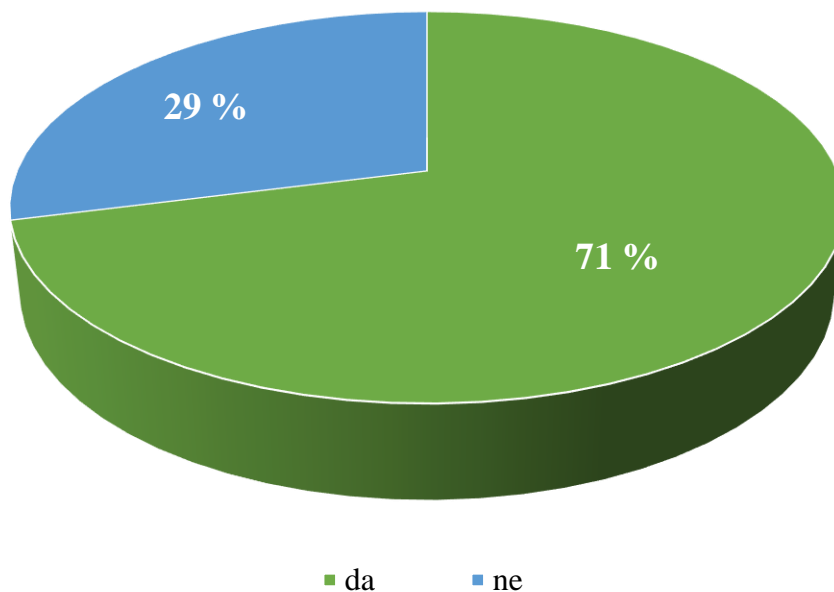
Na vprašanje Ali ste nočno optiko uporabili za opazovanje? je odgovorilo 551 anketirancev. Kar 42 % (233 odgovorov) anketirancev je nočno optiko za opazovanje uporabilo več kot enkrat, medtem ko je 31 % anketirancev odgovorilo, da nočne optike še niso uporabili, takšnih odgovorov je bilo 170. Na odgovor, da bi z veseljem uporabili nočno optiko, vendar še ni bilo priložnosti za to, je odgovorilo 15 % anketirancev (82 odgovorov). Samo enkrat pa je s pomočjo nočne optike opazovalo 12 % anketirancev, t. j. 66 odgovorov.

Slika 7: Odgovori anketirancev na vprašanje Ali ste nočno optiko uporabili za opazovanje?

4. 2. 3 Želja po uporabi nočne optike za odstrel

Slika 8 prikazuje graf z odgovori na vprašanje Bi si želeli nočno optiko uporabiti tudi za odstrel?. Na vprašanje smo prejeli 516 odgovorov. Prevladal je odgovor Da s kar 71 %, t. j. 365 odgovorov. Za odgovor Ne se je odločilo 29 % anketirancev, kar je 151 odgovorov.

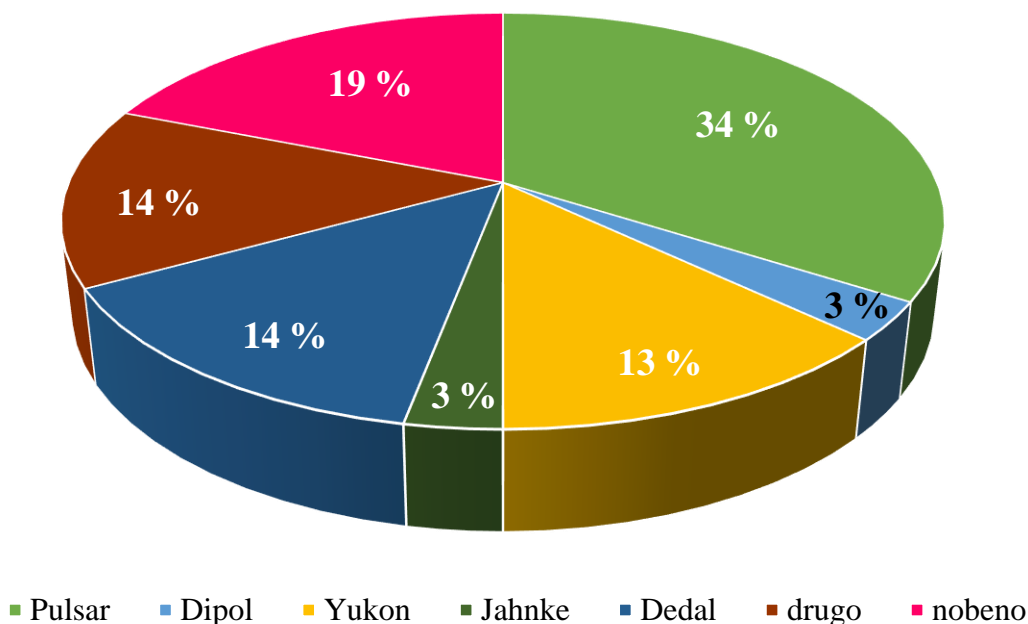
Slika 8: Odgovori na vprašanje Bi si želeli nočno optiko uporabiti tudi za odstrel?

4. 2. 4 Katero nočno optiko bi anketiranci najraje uporabili?

Na sliki 9 so prikazani odgovori na vprašanje Katero nočno optiko bi najraje uporabili?. Na vprašanje smo prejeli 673 odgovorov. Na voljo za izbiro so anketiranci imeli pet proizvajalcev nočne optike, in sicer: *Pulsar*, *Dipol*, *Yukon*, *Jahnke* in *Dedal*, možnost za odgovor pa še *Drugo* in *Nobeno*.

34 %, kar je 232 odgovorov, je prejel proizvajalec Pulsar. 19 % (130 odgovorov) anketirancev je označilo, da ne bi uporabili nobene nočne optike. Na tretjem mestu je proizvajalec Dedal s 14 % (96 odgovorov), sledi Yukon s 13 % (86 odgovorov). 14 % jih je odgovorilo Drugo, kar je 88 odgovorov. Dva odgovora (po 3 %) sta prejela proizvajalca Dipol in Jahnke.

Pri Drugo smo prebrali precej različnih odgovorov. Med zapisanimi so se pojavili odgovori, da bi poskusili vse nočne optike, nekajkrat se je ponovil odgovor, da bi poskusili Pard, Atn, Steiner, Limke, kvalitetno – za več tisoč evrov. En odgovor se je glasil, da ni pomemben proizvajalec, ampak dovoljena uporaba za odstrel. Veliko anketirancev je zapisalo, da nočnih optik še ne poznajo, zato se ne morejo odločiti za izbiro.

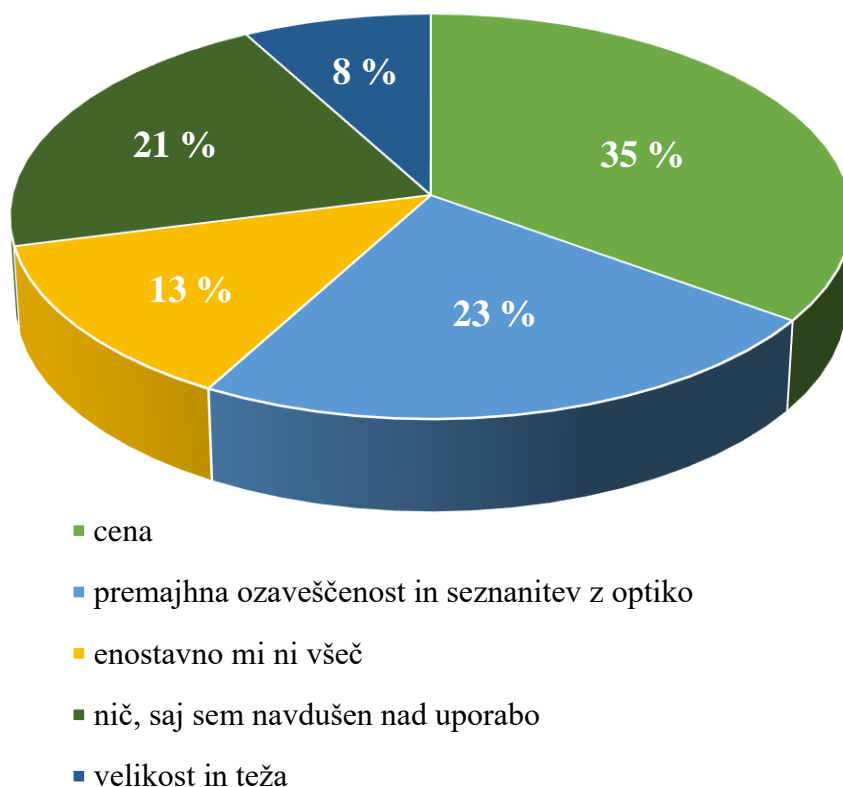

Slika 9: Odgovori na vprašanje Katero nočno optiko bi najraje uporabili?

4. 2. 5 Kaj anketirance pri nočni optiki moti?

Slika 10 prikazuje odgovore anketirancev na vprašanje Kaj vas moti pri nočni optiki oz. pri svetlobnih dodatkih, ki so namenjeni lovu?.

Na vprašanje smo prejeli 631 odgovorov. Največ anketirancev moti cena, in sicer kar 35 % (223 odgovorov). Na drugem mestu je odgovor Premajhna ozaveščenost in seznanitev z optiko, zanj se je odločilo kar 23 % anketirancev (143 odgovorov). Za odgovor Nič, saj sem navdušen nad uporabo se je odločilo 21 % anketirancev (129 odgovorov). 13 % anketirancev (83 odgovorov) je zapisalo odgovor Enostavno mi ni vseč. Najmanjši delež je prejel odgovor Velikost in teža, in sicer 8 % anketirancev (53 odgovorov).

Slika 10: Odgovori anketirancev na vprašanje Kaj vas moti pri nočni optiki oz. svetlobnih dodatkih, ki so namenjeni lovu?

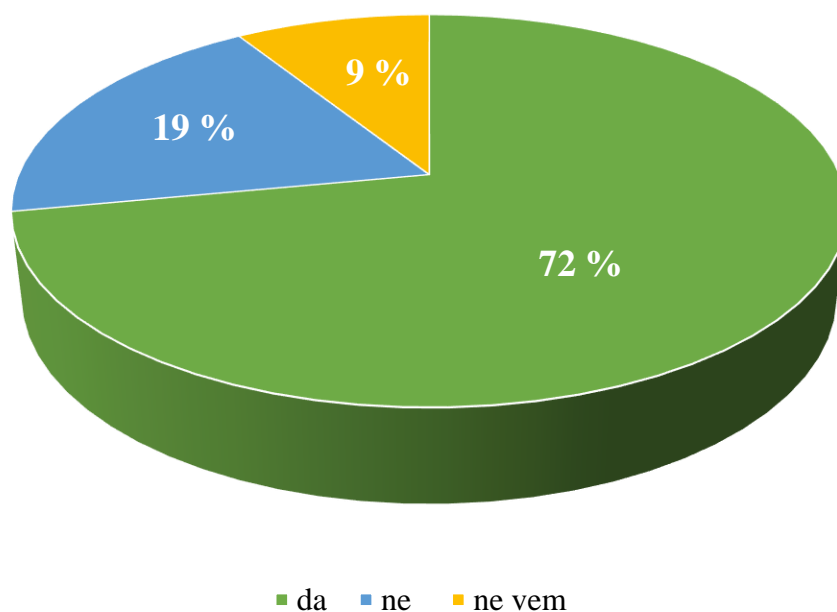

4.3 LOV IN NOČNA OPTIKA

4.3.1 Uporaba svetlobnih učinkov za lov na divje prašiče

Na sliki 11 so predstavljeni odgovori na vprašanje Ali bi uporabili dodatne svetlobne učinke za lov na divje prašiče?. Vseh odgovorov je bilo 522.

72 % anketirancev (376 odgovorov) je odgovorilo Da, 19 % anketirancev (99 odgovorov) se odločilo za odgovor Ne. Le 9 % anketirancev (47 odgovorov) se je odločilo za odgovor Ne vem.

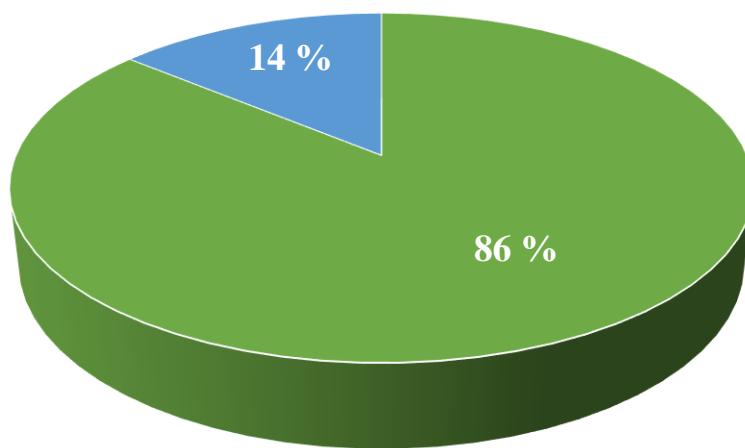
Slika 11: Odgovori na vprašanje Ali bi uporabili dodatne svetlobne učinke za lov na divje prašiče?

4. 3. 2 Zanesljivejši lov s pomočjo nočne optike

Na sliki 12 sta prikazana odgovora anketirancev na vprašanje Če bi s pomočjo nočne optike lahko zanesljiveje oddali strel po izbrani živali, bi se odločili za uporabo?. Na vprašanje smo prejeli 517 odgovorov.

Za odgovor Da, saj bi s tem bolj točno ocenili (starost, velikost ...) se je odločilo 86 % anketirancev (443 odgovorov).

Za odgovor Ne, že zdaj sem prepričan se je odločilo 14 % anketirancev (74 odgovorov).

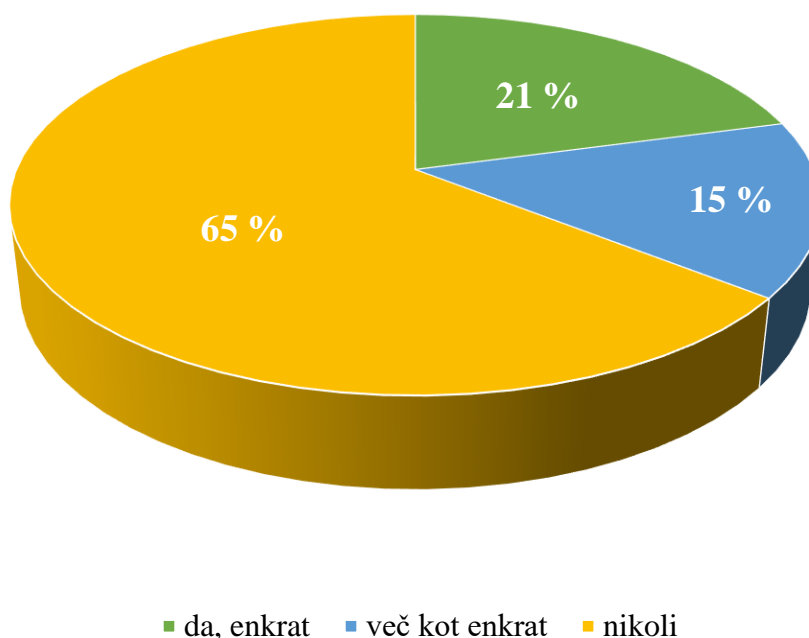
- da, saj bi lahko bolj točno ocenili starost, velikost ...
- ne, že zdaj sem prepričan

Slika 12: Odgovori o zanesljivejšem oddanem strelu s pomočjo nočne optike

4. 3. 3 Nočni lov – strel ni bil optimalen in zgodila se je napaka

Na sliki 13 so prikazani odgovori na vprašanje Se vam je pri nočnem lovu že kdaj pripetilo, da strel ni bil optimalen in ste naredili napako?. Na vprašanje je odgovorilo 496 anketirancev.

65 % anketirancev (321 odgovorov) je označilo odgovor Nikoli. Za njim je odgovor Da, enkrat z 21 % anketirancev (103 odgovori). 15 % anketirancev (72 odgovorov) je označilo odgovor Več kot enkrat.

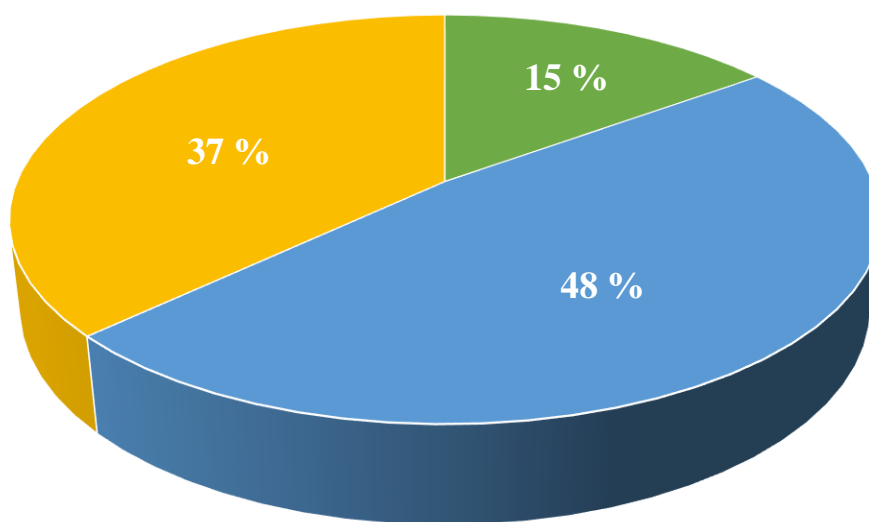
Slika 13: Nočni lov – strel ni bil optimalen

4. 3. 4 Kaj je bil razlog za napako?

Na zastavljeno anketno vprašanje Kaj je bil razlog za napako pri nočnem lovu? smo prejeli 231 odgovorov.

Najvišji odstotek je dosegel odgovor Bil sem prepričan, da delam prav, a se je zalomilo, in sicer 48 % anketirancev (111 odgovorov). Odgovor Ostalo jih je označilo 37 % (85 odgovorov). Za odgovor Nisem imel časa, da bi ustrezno ocenil divjad se je odločilo 15 % anketirancev (35 odgovorov).

Pri Ostalo smo prejeli veliko različnih odgovorov, kot so npr.: enostavno sem zgrešil, slabi pogoji za strel, prehitra odločitev, zamenjal in streljal v senco živali ... Številni so zapisali, da se zaradi slabe vidljivosti in negotovosti za strel niso odločili. Nekateri so zapisali tudi, da bi prav s pomočjo nočne optike lažje in bolj zanesljivo lovili. Veliko jih je zapisalo, da ne lovijo ponoči.

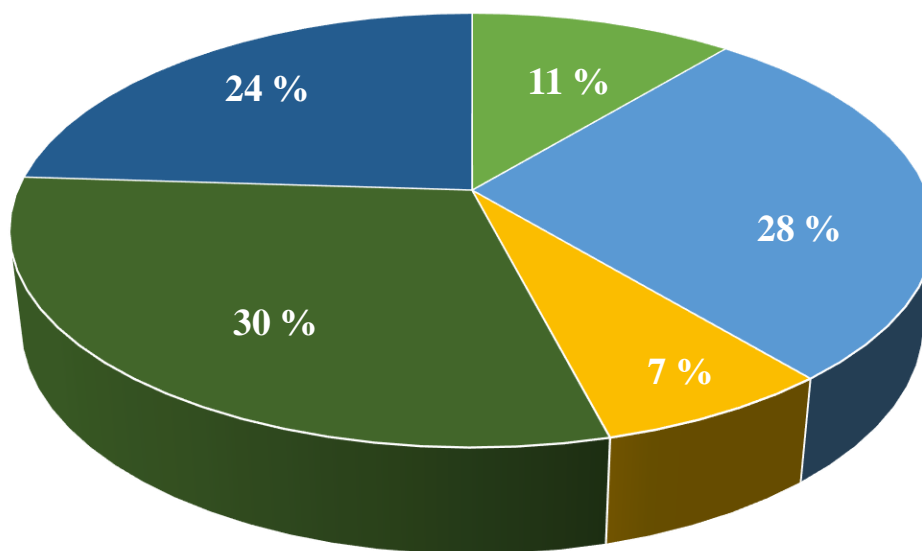
- nisem imel časa, da bi ustrezno ocenil divjad
- bil sem prepričan, da delam prav a se je zalomilo
- ostalo

Slika 14: Odgovori na vprašanje Kaj je bil razlog za napako pri lovu?

4. 3. 5 Koliko časa že zdaj anketiranci porabijo za lov na divje prašiče

Slika 15 prikazuje odgovore na vprašanje Koliko časa že zdaj porabite na lov za divje prašiče?. Prejeli smo 500 odgovorov.

30 % anketirancev (148 odgovorov) je odgovorilo, da jih lovijo nekajkrat, trikrat do petkrat, mesečno. Na drugem mestu je odgovor Z veseljem bi jih lovil, ampak jih v našem lovišču skorajda ni. Zanj se je odločilo 28 % anketirancev (139 odgovorov). 24 % anketirancev (121 odgovorov) lovi divje prašiče le v času nastajanja škod. 11 % anketirancev (54 odgovorov) sploh ne lovi, 7 % anketirancev (38 odgovorov) pa jih lovi najmanj trikrat tedensko.

- jih ne lovim
- z veseljem bi jih lovil, ampak jih v našem lovišču skoraj, da ni
- najmanj 3x tedensko
- nekajkrat (3-5x) na mesec
- v času nastajanja škod

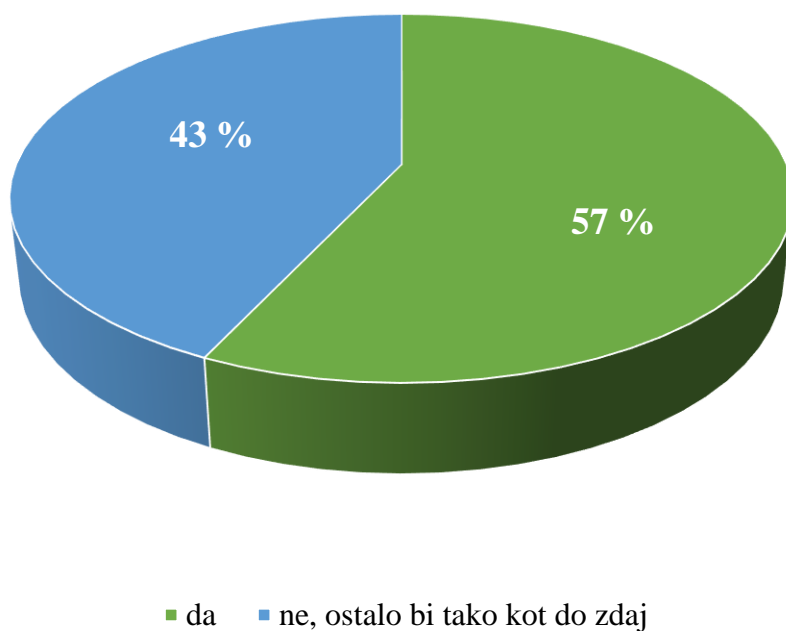
Slika 15: Odgovori anketirancev na vprašanje Koliko časa že zdaj porabite za lov na divje prašiče?

4. 3. 6 Ali bi anketiranci z uporabo nočne optike več časa namenili lovu?

Na vprašanje Ali bi anketiranci z uporabo nočne optike več časa namenili lovu kot zdaj? smo prejeli 498 odgovorov.

Za odgovor Da se je odločilo 57 % anketirancev (283 odgovorov), za odgovor Ne, ostalo bi tako kot do zdaj pa 43 % anketirancev (215 odgovorov).

Pri tem moramo upoštevati, da je za lov treba imeti čas. Nekateri že zdaj vsak prosti trenutek namenijo lovu in ga verjetno zaradi drugih dejavnikov ne morejo še več.

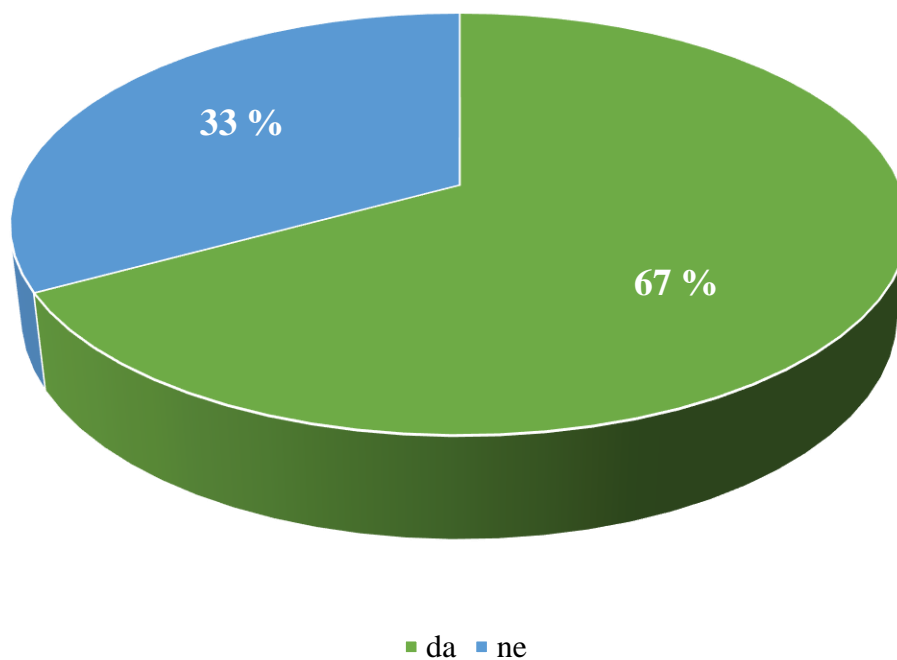

Slika 16: Odgovori na vprašanje Ali bi anketiranci z uporabo nočne optike več časa namenili lovu kot zdaj

4. 3. 7 Nočna optika in lov na jazbeca (*Meles meles*)

Na vprašanje Bi uporabili nočno optiko za lov na jazbeca (*Meles meles*)? je odgovorilo 497 anketirancev.

Za odgovor Da se je odločilo 67 % anketirancev (335 odgovorov) in za odgovor Ne 33 % anketirancev (162 odgovorov).

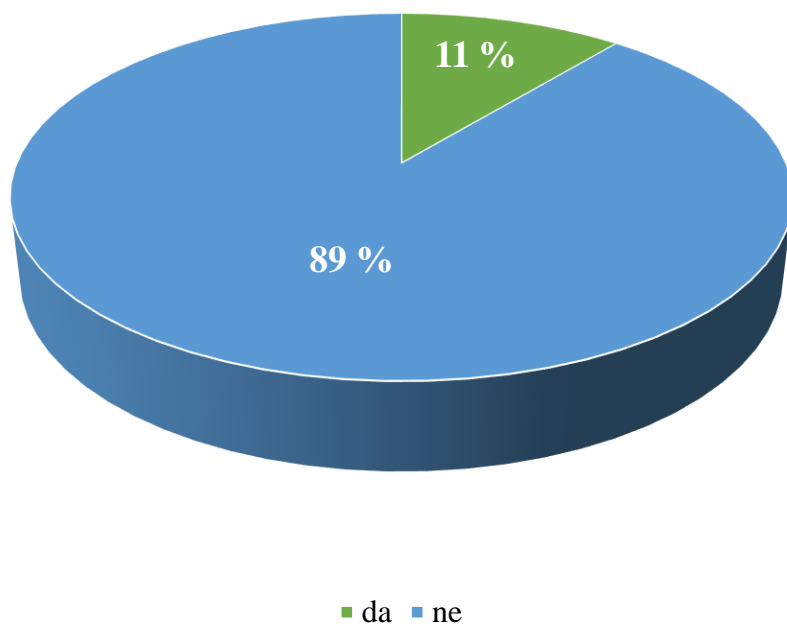
Slika 17: Odgovori na vprašanje Bi uporabili nočno optiko za lov na jazbeca?

4. 4 INTERVENTNI ZAKON – UPORABA NOČNE OPTIKE

Na vprašanje Ste v času interventnega zakona uporabili za lov nočno optiko? smo prejeli 520 odgovorov.

89 % anketirancev (465 odgovorov) je odgovorilo Ne, 11 % anketirancev (55 odgovorov) je odgovorilo Da.

Številka je tako majhna, ker je uporaba nočne optike prepovedana za odstrel, nakup pa je kar precejšen zalogaj.

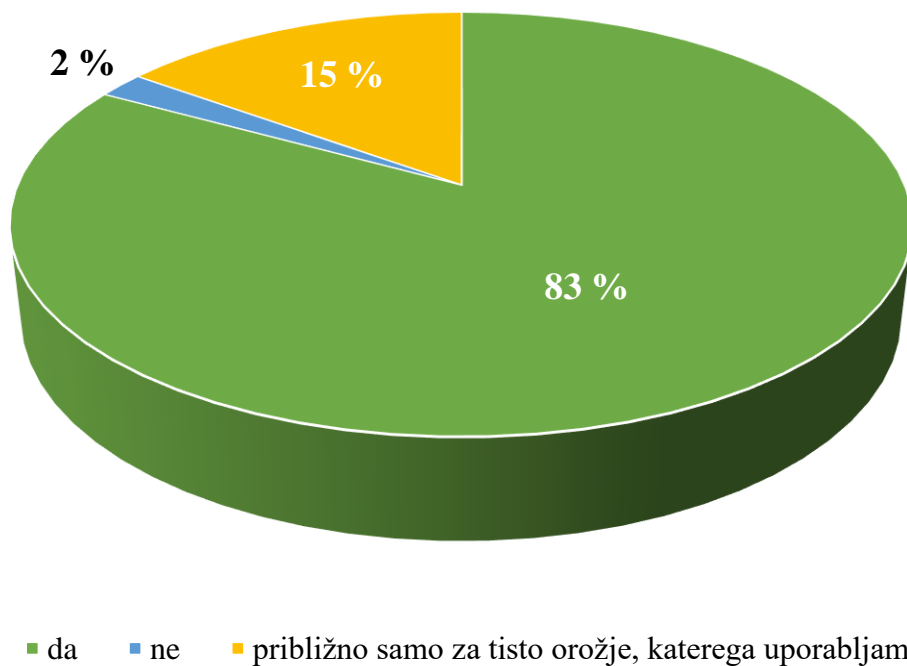
Slika 18: Odgovori na vprašanje Ste v času interventnega zakona uporabili za lov nočno optiko?

4. 5 SEZNANITEV ANKETIRANCEV Z ZAKONOM O DIVJADI IN LOVSTVU IN Z ZAKONOM O OROŽJU

Zadnje anketno vprašanje se je nanašalo na Zakon o divjadi in lovstvu ter na Zakon o orožju. Na vprašanje je odgovorilo 498 anketirancev.

83 % anketirancev (412 odgovorov) je odgovorilo Da in le 2 % anketirancev (9 odgovorov) Ne. Odgovor Približno samo za tisto orožje, katerega uporabljam je označilo 15 % anketirancev (77 odgovorov).

Slika 19: Seznanitev z zakonom ZDLov in ZOro-1

4. 6 PRIMERI IZ TUJINE

Način navezovanja stikov smo opisali v poglavju z naslovom Metodologija. Nekateri anketiranci so želeli ostati anonimni, zato smo pri njih zapisali le ime države, pri ostalih pa smo navedli ime in državo.

4. 6. 1 Avstrija

Franz, januar 2021

Prvi intervju smo opravili z lovskim prijateljem Franzom, ki živi v Avstriji. V lovstvu je že 42 let. Začel je kot majhen fant, nato pa pri šestnajstih letih opravil lovski izpit. Lovil je že na štirih kontinentih, večinoma po vsej Evropi. V Avstriji najpogosteje lovijo srnjad, divje prašiče, malo divjad in predatorje. Zelo dolgo je nasprotoval uporabi nočne optike za lov, saj se mu je zdela neetična, okorna in neprijetna. Namesto tega je nočni lov na lisice omejil in ga prilagodil vremenskim razmeram. Zdaj daje veliko prednost nočnemu lovu na lisice, čeprav je imel možnost preizkusiti najrazličnejše love. Tudi predatorji so bili v njegovem prejšnjem lovišču v Bugenlandu bolj aktivni zjutraj in zvečer. Tako je vedno našel možnosti za lov, čeprav pozimi z zelo malo ali skoraj nič snega.

Veliko stvari se je spremenilo, odkar se je pred tremi leti preseli nazaj na vzhodno Štajersko. Tam je zdaj med najpomembnejšimi lov na lisice, predatorji pa so zaradi goste naseljenosti ljudi na tem območju precej bolj previdni in so postali bolj nočni kot drugje. Kar nekaj zim sploh ni bilo snega, zato je bil lov zelo otežen. Spomladi 2020 so ga sprejeli v lokalno lovsko skupnost. Odločil se je, da bo za nočni lov začel uporabljati tudi svetlobne pripomočke. Izbiral je med različnimi proizvajalci nočnih svetlobnih pripomočkov. Odločil se je za Pulsar, ki mu omogoča redni lov brez pomoči snega ali mesečine. Tako je svojo opremo za lov nadgradil, kar mu omogoča večjo uspešnost, saj so plenilci v temnih nočeh veliko bolj aktivni in se ne marajo prosto gibati po odprtih krajih, kot so travniki in polja, ko je svetlo nebo ali mesečina. Po uporabi vseh teh svetlobnih pripomočkov je zelo zadovoljen in prepričan o vseh prednostih uporabe nočne optike. Do danes je uplenil lisice in kune z visoke preže. Zaradi digitalnega obsega je lahko izkoristil vse priložnosti, ki jih je imel, in etično uplenil. Bil je uspešnejši in natančnejši kot prej, ko je uporabljal le navadno strelno optiko. Več kot očitno prednost nočne optike vidi pri lovu na divje prašiče v poletnem času, ko je ključnega pomena, ali gre za samca

ali samico. Zdaj je drugačnega mnenja in se mu uporaba zdi dovolj etična in korektna. Lov na lisico še vedno zahteva veliko priprav, strategije, načrtovanja in potrpljenja. V eni noči sedi tudi do deset ur, kar se mnogim lovcem ne zdi resnično, vendarle je res. Zraven strelnega daljnogleda je naročil tudi termo optiko, s katero lahko išče in prepoznava divjad ter zaznava njeno toploto v vseh vremenskih in svetlobnih pogojih. V tem času je uporabil nekaj sposojenih in spoznal, da brez nočne optike in termovizije v prihodnosti ne želi več loviti, saj meni, da nujen pripomoček pri lovu. Prednost pri tem je, da lahko v svoji okolici opazuješ tako rekoč vsa živa bitja, velika in majhna, in z uporabo le-teh izveš veliko več o naravi oz. o divjadi. Ponoči lahko npr. vidimo, kako miši tečejo v gostem gozdu. Termo optiko bi lahko uporabili pri zalezovanju srnjakov tudi pri dnevni svetlobi, npr. v gozdu bi lahko opazovali in videli vse srne, ki ostanejo skrite pred nami v gostih pobočjih, vlakah, ko hodimo ali se peljemo mimo njih. Zelo koristna je tudi pri varnem prepoznavanju našega cilja. Lovsko etiko lahko izboljšamo tako, da svoj najpomembnejši cilj izpolnimo hitro in čisto, brez napak in uplenitev, ki niso ustrezne lovnim načrtom. Pravi, da termo optika postaja čedalje bolj standardna oprema za številne lovce in dodaja, da je razlog zelo jasno razviden. Zraven tega tudi lažje ugotavljamo spremembe v naravi in tako se naše lovske izkušnje nadgrajujejo in širijo. Premislil si je glede streljanja z nočno optiko, živali pa imajo tudi ob njeni uporabi še vedno veliko možnosti, če lovec ne upošteva svojih čutil, se ne zanese na svoje občutke. V primeru da ni pripravljen vložiti dovolj truda pri zalezovanju in pripravah na lov, ne more pričakovati uspehov. Meni, da je hiter in natančen strel veliko bolj etičen kot ugibanje in streljanje sredi sivo-črne sence s slutnjo, da je to naš cilj. Tehnični pripomočki omogočajo tudi snemanje zaporednih posnetkov, kar nam je lahko v pomoč, če je potrebno nadaljnje sledenje oz. spremljanje divjadi. Na takšen način lažje najdemo, v katero smer je npr. divjad po strelu odskočila. S pomočjo termo optike lahko opazujemo krvno sled in si na takšen način zagotovimo hitrejše iskanje obstreljene oz. uplenjene divjadi, hkrati pa še to, da bomo pravočasno našli dragocen plen in ga čim prej pravilno očistili in prepeljali do zbiralnice. Za konec dodaja, da moramo biti ljudje odprti in se o novih stvareh veliko pogovarjati, se poslušati in drug drugemu svetovati. Vsem nam želi dober pogled in naj nam bosta Sv. Hubert in Diana naklonjena.

Stefan, november 2020

Drugi intervju smo imeli z mladim lovcem Stefanom, ki živi v spodnji Avstriji. Star je 24 let, v lovstvu pa je že od otroštva. Lovski izpit je opravil takoj, ko je bilo mogoče, pri šestnajstih letih. Najraje lovi srnjad oz. srnjake, divje prašiče, vrane in predatorje, kot npr. lisice. Z nočno optiko in drugimi svetlobnimi pripomočki se srečuje že šest let, najprej jih je uporabljal samo za opazovanje. S pomočjo strelne nočne optike lovijo divje prašiče. Sam uporablja nočno optiko znamke Jahnke DJ8 in je zelo zadovoljen. V prihodnosti si bo priskrbel termo optiko, da bo lažje zaznaval premike divjadi v okolici. Z uporabo nočne optike nikoli ni zagrešil napake. Navaja, da so pozitivne strani v tem, da lahko bolje loviš, bolje oceniš divjad, spol, starost in ugotoviš morebitne poškodbe ali znake bolezni. Zapisal je tudi primer: »Ko imamo na njivah oz. poljih škodo zaradi divjih prašičev, lažje čakaš in upleniš, s tem namreč preprečiš širjenje škod. Ni treba čakati na polno luno.« Negativna stran uporabe pa nastopi v primeru, če bi jo lovci izkoriščali v nelegalne namene, kot na primer za lov na srnjake ponoči. Meni, da je uporaba veliko bolj etična pri lovu na divje prašiče, saj so napake skorajda izničene, zato bi takšen način priporočil tudi drugim.

4. 6. 2 Hrvaška

Ivan, december 2020

Ivan živi v Zagrebu, lovec je tri leta in najraje lovi fazane, divje prašiče, lisice, srnjad in jazbece. Uporablja nočno optiko Yukon, in sicer za lov na divje prašiče. Pravi, da je zadovoljen, z lahkoto oceni spol, starost in velikost. Ko je uporabljal nočno optiko, nikoli ni naredil napake, zato jo priporoča tudi drugim lovcem.

4. 6. 3 Islandija

Gunnar in Alma, november 2020

Sta zakonca, ki ju je lovstvo še bolj povezalo. Z družinico živita na Islandiji, v lovstvu pa sta že kar nekaj let. Zelo rada lovita veliko različnih vrst divjadi, na lovu pa je večkrat z njima tudi sin. Nočna optika je pri njih prepovedana za odstrel. Želita si, da bi lahko vsaj poskusila loviti oz. le opazovati, če bi bilo to mogoče.

4. 6. 4 Italija

Gimmarco, november 2020

Meni, da je nočna optika odlična za uporabo. V Toskani je dovoljena, sam pa uporablja ATN in je zelo zadovoljen.

4. 6. 5 Madžarska

Anketiranec želi ostati anonimen, december 2020

Anketiranec živi v sosednji državi Madžarski. V lovstvu je že več kot deset let. Meni, da je lov res časten konjiček oz. za marsikoga tudi poklic. Najraje lovi veliko divjad, predvsem divje prašiče. Meni, da se zakonodaja ne želi prilagajati novim tehničnim napredkom, zato je med lovom prepovedana uporaba nočne in termo optike. Dovoljena je za raziskovalne namene in monitoring ipd. Po njegovem mnenju uporaba svetlobnih tehničnih pripomočkov pripomore k bolj varnim, natančnim in točnim zadetkom oz. strelom. Manj je možnosti za napake in manj je trpljenja za divjad. Posledica dobrega in točnega zadetka je tudi, da žival pade v ognju in brez zastrelitve/obstrelitve.

Pravi, da je na Madžarskem lov na Reed Wolves (Trstni volk oz. zlati šakal) brez uporabe nočne optike nemogoč, saj so živali enostavno preveč spretni. Lov je zelo poseben, žival zazna praktično vse. Če postavimo kamero za opazovanje na neko območje, kjer redno izstopa, bo kamera zaznala in tja je ne bo več precej časa, morda tudi več let. Tudi nočna optika ali sevanje termo optike jo zelo zmoti.

Sam največ uporablja Pulsar, tudi Pard optiko je že poskusil. Oboje bi priporočil tudi drugim lovcem, še posebej za lov na divje prašiče.

4. 6. 6 Nemčija

Marie, december 2020

Marie je mlada lovka iz Mecklenburga, nočne optike ne uporablja.

Raziskali smo, kaj dovoljuje Zakon o lovu dežele Mecklenburg-Zahodno Pomorje (Jagdgesetz des Landes Mecklenburg-Vorpommern), v katerem je zapisano: »V obdobju od 1. oktobra do

31. januarja se lahko izvaja odstrel jelenjadi in jelena lopatarja ponoči, razen če lovske oblasti določijo omejitve. V primeru resne škode na divjadi lahko lovske oblasti dovolijo nočni lov zunaj tega obdobja.«

Dovoljenje uporabe nočne optike in drugih svetlobnih pripomočkov se po različnih deželah v Nemčiji razlikuje.

4. 6. 7 Norveška

Maja, november 2020

Maja je mlada Norvežanka, ki je v lovskih vodah že več kot deset let. Živi na jugu Norveške. Med intervjujem pove, da lovi predvsem vse velike živali oz. veliko divjad.

Zanimalo nas je, kako je v tej državi z uporabo nočne optike, ali je dovoljena le za opazovanje ali tudi za odstrel. Navaja, da sama za izvajanje lova ne uporablja nočne optike. Čeprav jo je poskusila, je kmalu ugotovila, da ni zanjo. Na Norveškem uporaba nočne optike ni dovoljena. Ker zakon še ni posodobljen in dokončan, je trenutno izbira odločitev vsakega posameznika, zato se veliko lovcev poslužuje uporabe svetlobnih pripomočkov. Dobili so informacije, da bo zakon kmalu sprejet in bo uporaba prepovedana.

Zanimalo nas je, zakaj ji uporaba ni všeč. Navajala je, da odkar je pri njih nočna optika postala legalna, je bilo več slabih strelav in ranjenih živali. Težava ni bila v tem, da nočna optika ne bi delovala, ampak v ljudeh, ki niso počakali, ocenili ipd.

Prednosti vidi v tem, da bi lahko s pomočjo nočne optike lažje iskali zastreljeno, ranjeno divjad in tako ne bi prišlo do težav kot npr., da ranjene divjadi ne najdejo in zato pogine.

4. 6. 8 Poljska

Janek, december 2020

Janek živi na Poljskem v veliki družini, v kateri so skoraj vsi lovci. Pravi, da je lovstvo v njihovi družini prisotno že mnogo let in je postalo tradicija.

Opravlja poklic v industriji, ki se povezuje z lovstvom, zato mu je lov blizu kot konjiček in kot služba. Največkrat lovi divje prašiče, lisice, damjake in srnjad, večinoma torej veliko divjad. Nočno optiko uporablja že eno leto. Ima nočni strelni daljnogled, termo optiko in nočni daljnogled za opazovanje. Pravi, da zaradi tega ni povečal odstrela, ampak mu je vseč, da ima možnost spoznavati in opazovati vedenje divjadi ponoči, tako je namreč nadgradil svoje znanje. Navaja, da je uporaba svetlobnih pripomočkov pozitivna zaradi varnosti, zraven tega pa je to najbolj varno izvajanje lova, saj lahko opazuješ, kaj se dogaja, oceniš in tudi preveriš, ali morda ni v bližini človeka. Napake lahko izničiš. Brez skrbi lahko preveriš, kdo oz. kaj je pred tabo ali za tabo. Kot negativno stran uporabe svetlobnih pripomočkov navaja, da nočno lovljenje ni več takšna skrivnost in da pograša čase, ko je na lovu presedel več ur in samo pozorno poslušal, kdaj bo slišal pok vejic. Ali npr. na koncu lova, ko že vsak zvok slišiš kot oglašanje divjega prašiča, čeprav ga v resnici ni. Ljudje si želijo olajšati lov in zdaj imamo to, kar smo si želeli več let. Seveda se pri tem zgodijo tudi napake. Termo optika lahko pripomore k temu, da se preveč zaneseš nanjo, postane ti preveč ugodno, verjameš vsemu, kar vidiš. To pa je zelo napačno. Na Poljskem je dovoljena uporaba nočne optike le za lov na divje prašiče, in sicer zaradi pojavov afriške prašičje kuge. Prepričan je, da veliko lovcev uporabo izkorišča tudi za lov na lisice, srnjake, damjake ... S termo optiko torej težko prepoznamo, kaj je pred nami, saj zaznava predvsem toploto. Nočno optiko priporoča tudi drugim lovcem, hkrati pa opozarja, da je treba vedno premisliti, preden oddate strel. Na koncu pogovora je vsem zaželel dober pogled.

4. 6. 9 Romunija

Anketiranec želi ostati anonimen, december 2020

Anketiranec navaja, da je uporaba nočne optike prepovedana, dovoljena je le za raziskovanje in monitoring. Seveda pa si tudi v Romuniji želijo dovoljeno uporabo za odstrel.

4. 6. 10 Srbija

Jovo, december 2020

Jovo živi v Srbiji, lovec je že precej let. Kar nekaj časa smo čakali na njegov odgovor, saj je povedal, da imajo srbski lovci v zvezi s tem različna mnenja. Na Lovski zvezi Srbije je preveril

informacije in prejel odgovor, da je uporaba nočne optike in svetlobnih pripomočkov prepovedana.

Ker so mnenja srbskih lovcev deljena, smo preverili Zakon o divjadi in lovstvu Srbija, v katerem navajajo, da se uporaba svetlobnih pripomočkov razlikuje po tem, ali gre za lovski turizem ali ne.

4. 6. 11 Švica

Anketiranec želi ostati anonimen, november 2020

Uporaba nočne optike je pri njih prepovedana, želi pa jo preizkusiti.

5 RAZPRAVA

5. 1 PRILJUBLJENOST DIVJI PRAŠIČEV (*Sus scrofa*)

Divji prašiči (*Sus scrofa*) so srednje veliki sesalci z dokaj kratkimi nogami, čokatim telesom in dolgo klinasto (koničasto) glavo. Poznamo štiri rodove, vendar v Evropi živi le ena vrsta, *Sus scrofa* (Leskovic, 2012, str. 466).

Pri anketnem vprašanju Katero vrsto divjadi radi lovite? smo prejeli kar 1363 odgovorov. Predvidevali smo, da bo največje število odgovorov dosegel lov srnjadi in divjih prašičev. Naj omenimo, da je prisotnost srnjadi razširjena po vsej Sloveniji in jo lahko opazimo v skoraj vseh loviščih. Prisotnost divjega prašiča pa je različna, na določenih predelih in loviščih je vedno prisoten vsaj en trop, lahko tudi več, obstajajo pa tudi lovišča, kjer jih je bilo včasih zelo veliko, danes pa jih skorajda ni, čeprav si jih še tako želijo. Tako so danes prisotni oz. morda tudi samo prehodni po vsej Sloveniji. Zraven tega je lov na njih v resnici bolj odprt, torej v daljšem časovnem razponu. Na ozimce, lanščake in merjasce je lovna doba odprta vse leto, medtem ko ima svinja lovno dobo od 1. 7. do 31. 12.

Seveda je lahko priljubljena tudi tista vrsta divjadi, katere običajno nimaš možnosti loviti v tako velikem številu oz. v svojem lovišču.

Hipoteza 1: Domnevamo, da kar 60 % anketirancev najraje lovi divje prašiče. Hipotezo zavrnamo. Rezultati so pokazali, da priljubljenost lova na divje prašiče v resnici prevladuje, vendar z manjšim deležem, le 27 %. Za njim je odgovor srnjad – 24 %, nato jelenjad, mala divjad, gams, alpski kozorog in drugo. Naše domneve, da bo lov na divje prašiče prevladal, so potrjene, hipoteza pa je zavrnjena.

5. 2 NOČNA OPTIKA – POZNAN PREDMET ALI NEKAJ ČISTO NOVEGA?

V anketi smo postavili vprašanje Kaj veste o nočni in termo optiki?. Rezultat je pokazal, da 30 % anketirancev ve, da je nočna optika prepovedana za uporabo za odstrel, medtem ko je dovoljena za opazovanje. Velik del jih je označilo odgovor V tujini je uporaba za odstrel dovoljena, zato ne vidim smisla v tem, da je pri nas prepovedana. 18 % anketirancev je označilo odgovor, da ima visoko ceno. Zelo nas je presenetilo, da le trije anketiranci med vsemi 1238 o tem ničesar ne vedo.

V sedanjem času lahko dobimo informacije takoj, ob vsakem času in kjer koli želimo. Možnosti raziskovanja o določenih stvareh so odprte vsem, od nas pa je odvisno, koliko nas določene stvari zanimajo in koliko smo samoiniciativni, da raziskujemo in širimo svoje znanje in ga kasneje tudi nadgrajujemo.

Nakup umetnih virov svetlobe je zelo dostopen. Oglaševanje, promocija ipd. se pojavljajo v blogih, revijah, na sejnih, predavanjih ... Na takšen način pridobijo našo pozornost, kar je pravilno, strinjamo pa se tudi s tem, da smo takrat deležni poučevanja o uporabi, delovanju, pozitivnih in negativnih učinkih in drugem.

Zanimalo nas je, ali so anketiranci že uporabili nočno optiko za opazovanje. Rezultat nas ni presenetil, saj lahko sklepamo, da če veliko vedo o umetnih virih, so jo po vsej verjetnosti tudi preizkusili. Rezultati so naša predvidevanja potrdili. Kar 42 % anketirancev je že uporabilo nočno optiko za opazovanje, 12 % anketirancev je uporabilo nočno optiko za opazovanje le enkrat, 31 % je še ni uporabilo in 15 % anketirancev bi jo z veseljem, vendar še ni bilo priložnosti za to.

Hipoteza 2: Domnevamo, da se je kar 50 % lovcev že seznanilo z uporabo umetnih virov svetlobe – z nočno optiko. Hipoteza je potrjena, saj je 42 % anketirancev (233 odgovorov) nočno optiko za opazovanje uporabilo več kot enkrat in 12 % anketirancev (66 odgovorov) uporabilo le enkrat. Skupni delež anketirancev, ki so se že seznanili z uporabo umetnih virov svetlobe, je tako 54 %.

5. 3 UPLENITEV S POMOČJO UMETNIH VIROV SVETLOBE

Nočni lov je otežen zaradi različnih vplivov in pogojev, saj je ponoči slika lova popolnoma drugačna. Takrat večinoma vse miruje, lovec pa nestrpno napenja ušesa, je pozoren na vsak premik, na vsako vejico, ki počí. Na koncu čakanja ima že občutek, da sliši prašiče ..., a se ne upa premakniti in povzročati dodatnega hrupa.

Pri slovenskih lovcih smo želeli preveriti, v kolikšni meri si želijo uporabiti nočno optiko za odstrel. Odgovor je bil prepričljiv – kar 71 % lovcev želi uporabiti nočno optiko in le 29 % anketirancev si tega ne želi. Želeli smo raziskati, kateri dejavniki zmotijo anketirance pri uporabi nočne optike oz. pri svetlobnih dodatkih, ki so namenjeni lovu. Glavni dejavnik je cena, na drugem mestu pa premajhna ozaveščenost in slaba seznanitev z optiko. Tretji odgovor se je

glasil Nič, saj sem navdušen nad uporabo, za njim pa je odgovor, da jim nočna optika enostavno ni všeč. Čisto na koncu sta velikost in teža.

Na vprašanje Katero nočno optiko bi najraje uporabili? je bil odgovor jasen in najbolj ugoden za proizvajalca Pulsar, za njim je kar nekaj odstotkov dobil odgovor Nobeno, tretje mesto pa si delita odgovor Drugo in Dedal, sledi jima še Yukon, na koncu pa sta Dipol in Jahnke. Veliko anketirancev je zapisalo, da se ne morejo odločiti, saj nočnih optik v resnici ne poznajo. Najprej bi se morali z njimi seznaniti, šele potem bi bila zanje odločitev mogoča. Veliko jih je zapisalo, da če se bo uporaba nočne optike dovolila z zakonom, bodo morali biti lovci deležni izobraževanja o njeni uporabi.

V uvodu tega poglavja smo navajali, da se velikokrat pripetijo tudi napake, da strel ni optimalen ipd. Zanimalo nas je, kolikšnemu deležu lovcev se je pri nočnem lovu že pripetila napaka: morda nista bila pravilna spol ali starost živali ipd. Sklepamo, da so odgovori iskreni, čeprav se zavedamo, da nekateri ljudje napake težko priznajo. Ker pa je anketa anonimna, je zato verjetno skoraj vsem o tem lažje razpravljati. 65 % anketirancev se še nikoli ni pripetila napaka, 21 % jih je enkrat naredilo napako in 15 % več kot enkrat. Kaj je bil razlog za napako? Na prvem mestu je bil odgovor Bil sem prepričan, da delam prav, a se je zalomilo. Sledi odgovor Ostalo, pri katerem so se anketiranci razpisali. Navajajo, da so bili slabi pogoji za strel, bila je prehitra odločitev, streljali so v senco živali ipd. Tretji odgovor po vrsti je bil, da niso imeli časa, da bi ustrezno ocenili divjad. Kar nekaj anketirancev je zapisalo, da bi z nočno optiko lažje videli in ocenili ter tudi prihranili čas.

Hipoteza 3 pravi: Domnevamo, da bi se kar 95 % lovcev odločilo za odstrel divjih prašičev s pomočjo nočne optike, s katero bi lahko pravilno ocenili in oddali strel. Hipoteza je zavrnjena, saj je 72 % anketirancev izbralo odgovor Da, 19 % odgovor Ne in 9 % Ne vem.

Rezultati so jasno pokazali, da bi z uporabo nočne optike lovci večkrat lovili. Če bi s pomočjo nočne optike lahko zanesljiveje oddali strel po izbrani živali, bi se skoraj v celoti odločili za njeno uporabo.

5. 4 ALI SE TEŽAVA MORDA SKRIVA V ZAKONSKIH AKTIH?

Poudariti moramo svoje zavedanje, da so zakoni sprejeti zato, da jih upoštevamo in se po njih ravnamo. Tudi naše raziskovanje ni namenjeno temu, da bi iskali luknje v zakonu, saj na pravnem področju nismo strokovno podkovani. Želimo le dokazati, da se lahko marsikaj spremeni in da je morda naše raziskovanje korak k spremembi. Naše domneve temeljijo na resničnih podatkih in odgovorih, ki smo jih prejeli od slovenskih lovcev in lovk.

Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov) je krovni zakon, v katerem je vse natančno določeno in opredeljeno. Zraven tega zakona pa je zelo pomemben tudi Zakon o orožju (Zoro-1).

Zadnje vprašanje anketirancev se je glasilo Ali ste dobro seznanjeni z obema zakonoma?. Dobili smo kar 83 % odgovorov Da in le 2% Ne. 15 % anketirancev je odgovorilo, da so približno seznanjeni samo za tisto orožje, ki ga uporabljajo.

Hipoteza 4, ki pravi, da je kar 80 % anketirancev seznanjenih z Zakonom o divjadi in o orožju, je torej potrjena.

Na koncu želimo povzeti še, na kakšen način lovci spremljajo spremembe zakonov in kako se na njih odzovejo. V zakonu je uporaba svetlobno tehničnih pripomočkov prepovedana, Zakon o orožju določene stvari dopušča oz. v njem ni vse točno opredeljeno. Govorimo lahko torej o neke vrste sivi coni.

Čeprav smo domnevali, da bo toliko anketirancev odgovorilo Da, vendarle ostaja vprašanje, zakaj 15% anketirancev ne zanimajo drugi deli zakona. Morda to ni potrebno? Za to enostavno nimajo interesa? Ostaja torej kar nekaj odprtih vprašanj.

6 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Z odločitvijo, da se lotim raziskovanja te aktualne in družbeno problematične teme, sem nakazala veliko odgovornost do družbe, narave in prostoživečih živali. Veliko je bilo tudi premisleka o tem, kaj je etično in kaj ne. Raziskovalna tema se v bistvenem delu dotika pomembnega vprašanja o prostoživečih vrstah in lovom nanje. Z izsledki lahko spremenimo način razmišljanja o problematiki uporabe umetnih virov svetlobe pri lovcih v Sloveniji. Svoje dvome smo predstavili v tem raziskovalnem delu.

Umetni viri svetlobe so v Sloveniji prepovedani, navade divjadi se spreminjajo, nočna postaja predvsem zaradi nemira, ki ga povzroča kmetijska obdelava v vseh urah dneva in tudi rekreacija brez meja. Nočni lov je velikokrat omejen in otežen, napake se vrstijo zaradi slabe vidljivosti. Kako lahko sami pripomoremo k izboljšanju? S tem mislimo na vse, ki se ukvarjajo z lovstvom. K izpolnjevanju ankete so bili povabljeni vsi lovci v Sloveniji, saj smo z branjem njihovih odgovorov želeli prisluhniti prav vsem.

7 ZAKLJUČEK

Nočni lov je otežen zaradi različnih vplivov in težjih pogojev, saj je popolnoma drugačna slika lova. Takrat večinoma vse miruje, lovec pa nestrpno napenja ušesa, je pozoren na vsak premik, na vsako vejico, ki počí.

V raziskovalni nalogi smo analizirali anketni vprašalnik, katerega so lahko izpolnjevali vsi lovci in lovke v Sloveniji, hkrati smo o problematiki nočnega lova in uporabi svetlobnih tehničnih pripomočkov med lovom povprašali tudi lovce iz tujine. Anketiranci najraje lovijo divje prašiče, srnjad, jelenjad, malo divjad, gamse, alpske kozoroge in drugo. Priljubljenost lova na določeno divjad je pogojena tudi s tem, v kakšnem lovišču so lovci.

Umetni viri svetlobe oz. nočna optika – ali je to poznan predmet ali nekaj čisto novega? 30 % anketirancev ve, da je nočna optika prepovedana za uporabo za odstrel, medtem ko je za opazovanje dovoljena. Večina jih ve, da je npr. v določenih državah dovoljena za opazovanje in odstrel, le trije anketiranci pa o tem ničesar ne vedo. Skupni delež anketirancev, ki so se že seznanili z uporabo umetnih virov svetlobe, znaša 54 %. Toliko anketirancev je torej že opazovalo divjad ponoči, 15 % bi jih opazovanje želelo poskusiti, a za to še niso imeli priložnosti. Raziskali smo, kako velika je želja po uporabi nočne optike. Rezultati so pokazali, da si kar 71 % anketirancev želi uporabe nočne optike za izvajanje lova. Dejavniki, ki motijo anketirance pri umetnih virih svetlobe, so: cena, velikost, teža, ozaveščenost in seznanitev z nočno optiko. Nekateri lovci pa so izrazili, da jih pri tem nič ne moti.

Četudi je z Zakonom o divjadi in lovstvu uporaba svetlobnih pripomočkov prepovedana, si lovci želijo, da bi jo lahko kljub zakonu uporabljali. Prednost uporabe je namreč v tem, da lažje ocenimo starost, spol in velikost, opazimo, ali je divjad poškodovana, morda obstreljena. Rezultati so nedvomno pokazali, da bi z uporabo nočne optike lovci večkrat lovili. V nekaterih odgovorih smo prebrali, da bi z nočno optiko lažje videli in ocenili ter prihranili čas.

Z raziskovanjem smo spoznali veliko novega. Odziv na našo prošnjo za sodelovanje anketirancev je bil precej velik, kar nas zelo veseli. Želimo si, da bo raziskovalna naloga pripomogla k spremembi zakona in boljšemu razumevanju lova z umetnimi viri svetlobe, hkrati pa tudi, da bodo razprave med lovci podkrepljene z izsledki naše raziskave.

Pa lovska etika, etični kodeks? Seveda na to nismo pozabili, obenem pa se strinjamo s tem, da je divjad zagotovo boljše lovsko pravično upleniti, in sicer upleniti tisto, kar ima lovno dobo,

določeno starost in spol. Že mladega pripravnika moramo podučiti, da je najboljši zadetek tisti, ko »divjad pade v ognju«. Torej? Pri divjadi ocenimo starost in spol, opazimo, ali je poškodovana, ali ima znake bolezni, koliko je številna, v našem primeru izberemo šibek člen tropa. Preprosto umirjeno namerimo in natančno ustrelimo – uplenimo. S tem preprečimo, da bi divjad zastrelili in si nakopali dodatne težave, delo in bili izpostavljeni nevarnosti ob iskanju zastreljenega divjega prašiča.

Zavedati se moramo, da četudi si lahko s pomočjo svetlobnih pripomočkov lov olajšamo, moramo biti kljub temu še vedno pozorni na druge dejavnike in se odločati razumno, s premislekom. Če nisi popolnoma prepričan, se ne odločiš za strel, čeprav je želja zelo velika. Ne spleča se. Lov, ki je užitek, sprostitev in odgovornost, preizkuša naše potrpljenje in vztrajnost.

9 VIRI

CPL. Reginald J. G. Wales, 2015: The Ultimate Optics Guide to Rifle Shooting: A Comprehensive Guide to Using Your Riflescope on the Range and in the Field. US: FriesenPress.

Cvenkel, F., Černe, A. Jenko, V., Slovenski lovski priročnik, Lovska zveza Slovenije, 1971, Ljubljana, Zlatorogova knjižnica.

Černač, J., Divjad in lovstvo, Lovska zveza Slovenije, 2012, Ljubljana, Zlatorogova knjižnica.

Dostopno na URL naslovu: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=121730>

Gradišnik, A., magistrsko delo: Terminologija na področju pušk, montaž za puške in strelne optike. (online). (Pridobljeno 24. 1 2021).

Letno poročilo Lovske zveze Slovenije 2019, Lovska zveza Slovenije. (online). (Pridobljeno 13. 11. 2020). Dostopno na URL naslovu: <https://www.lovska-zveza.si/userfiles/LETNO%20PORO%C4%8CILO%20LZS%202019.pdf>

Lovne dobe, Lovska zveza Slovenija, dostopno na URL naslovu: https://www.lovska-zveza.si/lzs/prostoziv_ece_zivali/lovne_dobe (2. 1. 2021).

Nočna optika in termovizija, Puškarstvo Vute. (online). (Pridobljeno 18. 1. 2021). Dostopno na URL naslovu: <https://lovskaoprema.si/kategorija-izdelka/optika/nocna-optika-in-termovizija/>

Schwab, W. J., Wehran, W., Optik für Jagd und Natureobachtung, 2011, Wetzlar: Carl Zeiss Sports Optics GmbH.

Štimec, T., Strelni daljnogled – pripomoček za natančnejše strele. Lovec: glasilo lovske zveze Slovenije, 2014, Ljubljana: Lovska zveza Slovenije.

Štimec, T., Strelni daljnogled 5. del. Forum lov, 2014, dostopno na URL naslovu: <https://www.forum-lov.org/orozje-in-optika/optika/1809-strelni-daljnogled-5-del> (23. 1. 2021).

Zakon o divjadi in lovstvu Srbija, dostopno na URL naslovu: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_divljaci_i_lovstvu.html (24. 12. 2020).

Zakon o orožju (Zoro-1), Pravno-informacijski sistem, dostopno na URL naslovu: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1440> (20. 12. 2021).

Woodruff, S. A History of Rifle Scopes. 2012. (online). (Pridobljeno 21. 1. 2021). Dostopno na URL naslovu: <http://www.articlesfactory.com/articles/sports/a-history-of-rifle-scopes.html>

PRILOGA

Priloga 1: Lovne dobe

srna	
- srnjak, lanščak	od 1. maja do 31. oktobra
- srna, mladiči obeh spolov	od 1. septembra do 31. decembra
- mladica	od 1. maja do 31. decembra
navadni jelen	
- jelen	od 16. avgusta do 31. decembra
- košuta	od 1. septembra do 31. decembra
- teleta obeh spolov	od 1. septembra do 31. januarja
- junica, lanščak	od 1. julija do 31. januarja
damjak	
- jelen	od 16. avgusta do 31. decembra
- košuta	od 1. septembra do 31. decembra
- teleta obeh spolov	od 1. septembra do 31. januarja
- junica, lanščak	od 1. julija do 31. januarja
muflon	
- oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov	od 1. avgusta do 28. februarja
- ovca	od 1. avgusta do 31. decembra
gams	
- kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov	od 1. avgusta do 31. decembra
kozorog	
- kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov	od 1. avgusta do 31. decembra
divji prašič	
- merjasec	od 1. januarja do 31. decembra
- svinja	od 1. julija do 31. januarja
- ozimci in lanščaki obeh spolov	od 1. januarja do 31. decembra
poljski zajec	od 1. oktobra do 15. decembra
kuna belica, kuna zlatica	od 1. novembra do 28. februarja
jazbec	od 1. avgusta do 31. decembra
lisica	od 1. julija do 15. marca
rakunasti pes	od 1. avgusta do 31. marca
šakal	od 1. julija do 15. marca
navadni polh	od 1. oktobra do 30. novembra
alpski svizec	od 1. septembra do 30. oktobra
pižmovka	od 1. januarja do 31. decembra
nutrija	od 1. januarja do 31. decembra
fazan	od 1. septembra do 28. februarja
poljska jerebica (gojena)	od 1. septembra do 15. novembra
raca mlakarica	od 1. septembra do 15. januarja
šoja	od 1. avgusta do 28. februarja
sraka	od 1. avgusta do 28. februarja
siva vrana	od 1. avgusta do 28. februarja

Priloga 2: Anketni vprašalnik Zakon pravi ne, s čim pa naj lovim ponoči?

Raziskovalno delo: Zakon pravi ne, s čim pa naj lovim ponoči?

Pozdravljeni,

sem dijakinja Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor. Obiskujem smer gozdarski tehnik in sem mlada raziskovalka. Tudi sama sem članica lovske družine LD Bohor – Planina. Pod vodstvom mentorice opravljam raziskovalno delo z naslovom: Zakon pravi ne, s čim pa naj lovim ponoči? Pred vami je anketni vprašalnik, ki je ključen za moje raziskovalno delo. Raziskujem področje nočne optike, pozitivne plati njene uporabe in tudi pomanjkljivosti. Moje raziskovalno delo, bo lahko pripomoglo k boljšemu razumevanju problematike in nesoglasij med lovci in zakonodajalci. Prosim, če odgovorite na kratka vprašanja na temo uporabe nočne optike in mi s tem pomagate pri izdelavi raziskovalnega dela. Anketa vam bo vzela 3 minute.

Q1 - SPOL:

ženski

moški

Q2 - STAROST:

18 - 30 let

31 - 50 let

51 - 70 let

71 + let

Q3 - KOLIKO LET STE ŽE LOVEC/ LOVKA?

pripravnik/ pripravnica

1 - 4 let

5 -10 let

11 - 20 let

več kot 20 let

Q4 - KATERO VRSTO DIVJADI NAJRAJE LOVITE? (Možnih je več odgovorov)

srnjad (*Capreolus capreolus* L.)

divji prašič (*Sus scrofa* L.)

jelenjad (*Cervus elaphus* L.)

mala divjad (poljski zajec, jazbec, lisica, vrana, šoja)

gams (*Rupicapra rupicapra* L.)

alpski kozorog (*Capra hircus ibex* L.)

muflon (*Ovis amon musimon*)

Drugo:

Q5 - KAJ VESTE O NOČNI IN TERMO OPTIKI? (Možnih je več odgovorov)

da, je prepovedana uporaba za odstrel

da, je dovoljena samo za opazovanje

da, ima visoko ceno

ničesar

premalo, da bi lahko komentiral

v tujini je uporaba za odstrel dovoljena, zato ne vidim smisla, zakaj je pri nas prepovedana

Q6 - ALI STE NOČNO OPTIKO UPORABILI ZA OPAZOVANJE?

da, enkrat

več kot enkrat

nikoli

z veseljem bi, samo še ni bilo priložnosti

Q7 - BI SI ŽELELI NOČNO OPTIKO UPORABITI TUDI ZA ODSSTREL?

da

ne

Q8 - KATERO NOČNO OPTIKO? (Možnih je več odgovorov)

Pulsar

Dipol

Yukon

Jahnke

Dedal

Drugo:

nobeno

Q9 - KAJ VAS MOTI PRI NOČNI OPTIKI OZ. PRI SVETLOBNIH DODATKIH, KI SO NAMENJENI LOVU? (Možnih je več odgovorov)

cena

premajhna ozaveščenost in seznanitev z optiko

enostavno mi ni vseč

nič, saj sem navdušen nad uporabo

velikost in teža

Q10 - V RAZISKOVALNEM DELU: Ali poznaš dejavnike, ki vplivajo na višino škod po divjadi? sem ugotovila, da je škoda povzročena s strani divjih prašičev kar visoka. ALI BI UPORABILI DODATNE SVETLOBNE UČINKE ZA LOV NA NJIH?

da

ne

ne vem

Q11 - V KOLIKOR BI S POMOČJO NOČNE OPTIKE LAHKO ZANESLJIVEJE ODDALI STREL PO IZBRANI ŽIVALI, BI SE ODLOČILI ZA UPORABO?

da, saj bi lahko boljše točno ocenili starost, velikost ...

ne, že sedaj sem prepričan

Q12 - SE VAM JE PRI NOČNEM LOVU ŽE KDAJ PRIPETILO, DA STREL NI BIL OPTIMALEN IN STE NAREDILI NAPAKO (napačna žival, slab strel)?

da, enkrat

več kot enkrat

nikoli

Q13 - Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z DA, kaj je bil razlog?

nisem imel časa, da bi ustrezno ocenil divjad

bil sem prepričan, da delam prav a se je zalomilo

ostalo: _____

**Q14 - KOLIKO ČASA ŽE SEDAŽ PORABITE ZA LOV NA DIVJE PRAŠIČE?
(kolikokrat na teden/mesec jih čakate)**

jih ne lovim

z veseljem bi jih lovil, ampak jih v našem lovišču skoraj, da ni

najmanj 3x tedensko

nekajkrat (3 - 5x) na mesec

v času nastajanja škod

Q15 - BI Z UPORABO NOČNE OPTIKE VEČKRAT LOVILI?

da

ne, ostalo bi tako kot do zdaj

**Q16 - JAZBEC (Meles meles) JE KAR VELIK POVZROČITELJ ŠKODA NA
KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH, BI UPORABILI NOČNO OPTIKO, ČE BI BILA
DOVOLJENA, ZA Odstrel?**

da

ne

Q17 - STE V ČASU INTERVENTNEGA ZAKONA, UPORABILI ZA LOV NOČNO OPTIKO?

da

ne

Q18 - STE DOBRO SEZNANJENI Z ZAKONOM O DIVJADI (ZDLov) in Z ZAKONOM O OROŽJU (ZOro-1)?

da

ne

približno, samo za tiso orožje, katerega uporabljam

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.

Lovski zdravo!